

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din, Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Proti uvozu suhega grozdja

Vinogradniška društva v naši državi so se na vseh zborovanjih v letošnjem letu pečala z vprašanjem uvoza rozin, ki se pri nas uporabljajo za kuhanje žganja. Tako je letošnji šod jugoslovenskih vinogradnikov v Novem Sadu sprejel zahtevo, naj se onemogoči uvoz suhega grozdja, smojev in sličnega sadja za kuhanje žganja. Slične sklepe je pred kratkim sprejel tudi občni zbor Vinarskega društva za dravsko banovino.

Zaradi uvoza rozin za kuhanje žganja je najbolj prizadeto banatsko vinogradništvo. Banatska vina se namreč v velikih množinah porabijo za kuhanje vinskega žganja. Zaradi slabih upov na letošnje vinsko letino so v maju cene banatskim vinom precej narasle in so tvornice, ki kuhajo iz vina žganje, prenehale kupovati to vino in so začele v velikih količinah uvažati ceneno suho grozdje. Ta okoliščina je že začela vplivati na vinske cene in je razumljivo, da so zaradi tega banatski vinogradniki zelo vznemirjeni, posebno pa, ko je prišla vest, da je na osnovi grško-jugoslovenske trgovinske pogodbe naša država dovolila, prost uvoz 500 vagonov suhega sadja. Med banatskimi vinogradniki in izdelovalci vinskega žganja so se zbog tega razvile hude borbe. Mestni svet v Vršču je hotel za zaščito vinogradnikov in vinske trgovine uvesti precejšnjo mestno uvoznino na suho grozdje, kar pa je banska uprava prepovedala.

Gospodarska društva iz Vršca so se zdaj obrnila s spomenicami na vlado in na vse odločujoče čimlje, kjer prosijo za zaščito vinogradništva, češ da se ne smejo žrtvovati koristi 300.000 vinogradnikov koristim malega števila trgovcev in izdelovalcev vinskega žganja. Banatski vinogradniki so letos tako hudo prizadeti zaradi škode od slane. Doslej so upali, da bodo z višjimi cenami za vino odškodovani za slabo letino. Če pa ne bodo mogli vina prodajati za kuhanje žganja, je verjetno, da bo cena vinu spet padla.

Vprašanje uvoza suhega grozdja (rozin) pa ne prizadeva zgolj banatskih vinogradnikov, temveč vse jugoslovensko vinogradništvo, zakaj čim več manjvrednega vina se porabi v naši državi za kuhanje vinskega žganja, tem bolj se razbremeni vinski trg, kar je važno za razvoj vinskih cen. Posebno pa se zanimajo za to vprašanje tudi slovenski vinogradniki, ki zadnja leta vedno tožijo zaradi velikega dovoza banatskih cenelih in manjvrednih vin v Slovenijo. Ta vina se uporabljajo za rezanje naših dobrih vin ali pa se celo prodajajo kot domača vina v dvojno škodo našega vinogradništva, ker se na eni strani s tem zmanjšuje prodaja domačega vina, na drugi pa se kvarita dober glas in kakovost našega domačega vina. Zato slovenski vinogradniki žele, da se cene banatskemu vinu dvignejo, da ne bi ta vina toliko tekmovala z domačimi vini. Zlasti pa žele, da bi se čim več tega kakovostno slabšega vina porabilo za kuhanje žganja, da ne bi to vino v toliki meri prihajalo na naš trg.

Uvoz suhega grozdja v našo državo se je zadnja leta prav zaradi uporabe v žganjarnah več kakor podvojil. Lani smo uvozili 264 vago-

nov suhega grozdja nasproti 124 vagonom v predlanskem letu in 107 vagonov v letu 1932. Za uvoženo grozdje smo lani morali plačati preko 11 milijonov dinarjev. Letošnji uvoz pa bo, ka-

kor vse kaže, še znatno večji. Res je, da imamo pri trgovini z Grčijo velik prebitek, ki ga moramo zravnavati le z uvozom grškega blaga, vendar bi morali stremeti za tem, da skušamo povečati uvoz takih grških predmetov, ki so nam potrebni, da ne bodo oškodovane koristi našega vinogradništva.

Slana je napravila v naši državi za 400 milijonov škode

Da se ugotovi škoda, ki jo je povzročila slana v začetku maja, je kmetijsko ministrstvo naročilo vsem banskim upravam, da obseg škode ugotovijo po posebnih sreskih komisijah. Te komisije so sredi maja končale delo ter poslale poročila banskim upravam, te pa kmetijskemu ministrstvu. Po ugotovitvah komisij znaša skupna škoda po stanju v prvi polovici maja 590 milijonov dinarjev.

Največjo škodo je slana napravila v dunavski in v dravski banovini. Samo v dunavski banovini se ceni škoda na 270 milijonov dinarjev. Najhuje so bili prizadeti vinogradi v ravnini, kjer je bila ocenjena škoda na okrog 95 % redne letine. Značilno je, da je v nekaterih srezih Bačke slana uničila tudi pšenico, ki je bila v rasti že precej napredovala. Škoda v dravski banovini se je cenila na 100 milijonov dinarjev, kar je na majhen obseg naše banovine zelo mnogo. V savski ba-

novini pa je bila škoda ocenjena na 166 milijonov dinarjev. V ostalih banovinah je bila škoda razmeroma majhna, in sicer v drinski 22 milijonov, v vrbaski 20 milijonov, v zetski in moravski 11 milijonov in vardarski 4 milijone dinarjev. Poleg vinogradov so hudo trpeli sadovnjaki in nasadi zgodnjega sočivja. Tudi turščico je v nekaterih krajih uničila slana in je bilo treba njive preorati.

Gornje cenitve so bile izvršene v prvi polovici maja. Medtem pa se je stanje vendar izboljšalo. Zlasti vinogradi v Vojvodini so si opomogli. Tudi v sadovnjakih je bilo pozneje še ugotovljeno, da škoda ni tako velika, kakor je kazalo v prvi polovici maja. Na osnovi poslednjih obvestil o stanju posevkov v začetku junija je kmetijsko ministrstvo ugotovilo, da je treba prvotne cenitve škode znižati za 30 do 35 %, vendar pa znaša po tem odbitku škoda še zmerom 350 do 400 milijonov dinarjev.

Hranilnice morajo zmerom imeti zadostna plačilna sredstva

Tretji mednarodni hranilniški kongres, ki se je vršil od 20. do 25. maja v Parizu in kateremu so prisostvovali predsednik francoske republike Lebrun, šest francoskih ministrov in zastopniki hranilnic iz 26 držav, upravljajočih nad 1200 milijard dinarjev (v naši valuti) vlog, je med drugim naglasil:

«Dolžnost vlad in novčanih bank je, da v skladu s potrebno previdnostjo in v korist vlagateljev in stalnosti denarja imajo zmerom, zlasti pa

v času stiske, na razpolago plačilna sredstva, potrebna za to, da ohranijo zaupanje vlagateljev.» Francoski finančni minister je na tem kongresu poudaril, da je trdna valuta prvi pogoj za štedenje in osnovo zaupanja.

Sklepi kongresa, ki je predstavljal tako ogromno moč, zaslužijo, da se upoštevajo povsod, da se spet dvigne zaupanje vlagateljev, ker morejo le nova posojila denarnih zavodov iz novih vlog spet poživiti gospodarstvo.

Zveza društev rejcev malih živali za dravsko banovino se ustanavlja

Prejeli smo:

Gospodarska stiska vpliva najhuje na malega človeka, ki si izkuša lajšati svoj položaj na pohvalen način s tem, da goji male živali, zlasti koze, ovce, kunce in perutnino, kar mu nudi sicer skromen ali zanesljiv dohodek.

Za pospeševanje reje malih živali se ustanavlja v zadnjem času po vsej dravski banovini samostojna društva, ki so velikega pomena, stro-

kovnega in socialnega. V strokovnem oziru širijo ta društva umno in dobičkonosno rejo malih živali, v socialnem oziru pa se udeležujejo na ta način, da dele med svoje siromašne člane brezplačne živali, kakor koze, ovce, perutnino, kunce in druge. Teh društev imamo danes v dravski banovini 23 in se še vedno ustanovljajo nova z istimi nameni in smotri.

Organizacijo v tem pogledu vodi mesečni časopis «Rejec malih živali», ki ga izdaja in ureja priznani delavec na tem področju, šolski upravitelj g. Alfonz Inkret iz Senkovega turna pri Ljubljani. List, ki izhaja šele drugo leto, je glasilo omenjenih društev. V tem kratkem času je dosegel naklado 2000 izvodov mesečno. Njegova vsebina je zelo pestra in s številnimi slikami. Poleg strokovnih člankov iz vseh panog reje malih živali objavlja list tudi zanimive zgodbe, uganke in smešnice ter razpisuje lepa darila za točne plačnike lista. V posebnem oddelku lista so tudi poročila o delovanju posameznih društev, ki jih veže list med seboj v skupnem delu za napredek umne reje malih živali.

To delo se bo še bolj združilo v skupnem nastopu teh društev, ki ustanavljajo zdaj Zvezo društev rejcev malih živali za dravsko banovino. Do-

tična pravila so že predložena oblastu in obsejajo v glavnem to-le: Zveza druži vsa društva rejcev malih živali v dravski banovini. Glasilo zveze je list mesečnik «Rejec malih živali», ki ga prejema vsi člani v zvezi včlanjenih društev. Zvezo vodijo včlanjena društva sama po svojih odposlancih. Zveza bo vodila vse strokovno delo v tej panogi malega gospodarstva, dajala bo smerice delu za povzdigo umne reje malih živali v dravski banovini, prirejala bo vsako tretje leto zvezno razstavo malih živali, na kateri bodo tekmovala med seboj v zvezi včlanjena društva, skrbela bo za strokovno knjižnico, prirejala bo vsakovrstne tečaje in vodila stike z ostalimi podobnimi društvi v državi in izven nje. Ne bomo navajali nadaljnjih podrobnosti, pač pa moramo pribiti dejstvo, da so taka društva v današnjih časih čisto na mestu in je prav, da jih naša oblastva podpira.

znaša bolniški prispevek za vsak mezdní razred in dan, je razvidno s tabele. Koliko pa sme delodajalec odbiti od delavčevega zaslužka, je razvidno z iste tabele za vsak delovni dan in mezdní razred. Tabela je sestavljena tako, da znašajo prispevki za vsak 6. in 7. dan enako. S tem je povedano, da se za nedelje prispevki ne predpisujejo. Delodajalec more izračunati pravilno bolniške prispevke sam, če pomnoži znesek posameznega razreda, ki je določen za en dan, s številom delovnih dni ali pa od števila koledarskih dni odbije število nedelj in v tabeli poišče ustrezno številko delovnih dni, ki mu pove v prvi razpredelnici bolniški prispevek, a v drugi razpredelnici dovoljene odbitke za vse mezdní razrede.

Urad priporoča, da se delodajalci ravnaajo po predpisani tabeli, ker le tako morejo pregledovati pravičen predpis prispevkov in odtegovati pravilne zneske od delavskih plač. Tabele je mogoče dobiti pri uradu, pri vseh uradovih izpostavah in pri prodajalcih uradovih tiskovin po nabavni ceni. Za delavce pa je pri današnjih nizkih mezdah važno, da pregledujejo pravilnost in utemeljenost odtegljajev od njihovih mezd.

Važno opozorilo delodajalcem in delojemalcem glede plačevanja socialnih prispevkov

Prejeli smo:

Okrožni urad za zavarovanje delavcev opaza, da nastaja med delodajalci in delojemalci mnogo sporov glede prispevkov za socialno zavarovanje, ker niso ne delodajalcem in ne delojemalcem znani zakoniti predpisi.

Podjetnik (delodajalec) je uradu dolžan plačati vse prispevke, ki mu jih predpiše urad s plačilnim nalogom. Za redno plačilo prispevkov odgovarja uradu redno edino delodajalec, ki trpi tudi vse stroške zaradi nepravilnih plačil, kakor zamudne obresti, izterjevalne stroške in podobno.

Pravočasno so plačani samo oni prispevki, ki jih plača delodajalec najkasneje osmi dan po prejemu plačilnega naloga.

Delodajalec mora iz svojih lastnih sredstev kriti celoten prispevek za nezgodno zavarovanje za vse delavce, a je upravičen, da polovico prispevka za bolniško zavarovanje in polovico prispevka za posredovalnico za delo in celotni pri-

spevek za Delavsko zbornico odtegne od delavčeve plače.

Za vajence, praktikante in osebe, katerih plača v gotovini ne dosega zavarovane mezde najnižjega razreda, je dolžan plačati delodajalec vse prispevke iz svojih sredstev.

Če pa delodajalec ni odtegnil navedenih prispevkov takoj ob prvem izplačilu, jih sme odtegniti samo, če ni minilo od izplačila mesec dni ali nista minila dva meseca pri onih nameščenih, ki prejemaajo plačo ali mezdo mesečno.

Bolniški prispevki znašajo od 1. januarja leta 1933. 42 odstotkov tedenske zavarovane mezde ali 7 odstotkov od dnevne zavarovane mezde, nezgodni prispevki toliko odstotkov bolniškega prispevka, kolikor znaša nevarnostni odstotek, v katerega je obrat uvrščen, prispevki za delavsko zbornico 0.0428 odstotka in prispevki za posredovalnico za delo 0.0857 odstotka skupnih bolniških prispevkov.

Zavarovalne prispevke predpisuje urad za vse delovne dni in praznike razen nedelj. Koliko

Politični pregled

Verifikacijski odbor narodne skupščine je končal svoje delo. Vse pritožbe so bile zavržene kot neosnovane. Zdaj so

verificirani mandati vseh onih narodnih poslancev, ki se predložili pooblastila.

Zatem je verifikacijski odbor razpravljao o nekaterih načelnih vprašanjih, ki jih namerava v svojem poročilu naglasiti pred narodno skupščino. Prihodnja seja narodne skupščine je sklicana za četrtek 13. t. m. ob 10. dopoldne. Na dnevnem redu bo poročilo verifikacijskega odbora. Verifikacijska debata bo trajala v narodni skupščini najbrže dva dni, to je v četrtek in petek, nato pa bodo seje narodne skupščine spet za nekaj dni odgodene.

Na binkošno nedeljo so se vršile

v Grčiji volitve v državni zbor,

ki bo imel značaj ustavotvorne skupščine. Volilna borba je bila v glavnem med tremi skupinami: med vladno, monarhistično in Venizelosovo, ki je v odločni opoziciji proti sedanjí vladavini. Kakor se je pričakovalo, je **dosegla vlada**

37 FARAONOV DEDIČ

Eden izmed njih je bil že tako slab, da niso mogli več upati, da bi ga pripeljali živega nazaj v oazo. Tega je ukazal privedi Sodnik. Pritrdil mu je lesen, z usnjem obit ščit tako, da mu je zakrival prsi. Potem ga je ukazal privezati kakšnih dvajset korakov daleč. Nato se je vrnil k Romeom. Zbrali so se okoli njega in napeto čakali, kaj se bo zgodilo. Potem je dvignil puško, pomeril na sredo in sprožil.

Dobro je meril. Krogla je prevrtala leseni ščit in sivec se je zgrudil mrtev na tla.

Ko je počil strel, se je razlegel krik groze iz grl vseh gledalcev. Sodnik se je obrnil k njim. Toliko, da se ni začel na ves glas smejati, tako prestrašeni so bili vsi. Nemo so strmeli zdaj v puško, iz katere se je še kadilo, zdaj v mrtvega dolgonosca. Bili so na las podobni kopici otrok, ki se jim je nepričakovano zakadila miš pod nogo, in lasje so se jim ježili. Še celo stariček je bil ves iz sebe. S široko razprtimi očmi je strmel v Slovenca.

«Zdaj vidim, da si se prepričal», mu je dejal Sodnik. «Če ti povem, da ima naš ujetnik najmanj dvajset tovarišev, če ne celo še enkrat toliko, in da imajo vsi enako orožje kakor jaz, moreš pač sam uvideti in docela dobro spoznati, da na napad še misliti ne smemo. Res je, da

imam še več takšnih cevi v svoji prtljagi in bi lahko z njimi oborožil vse tvoje ljudi, toda na orožje se mora vsakdo navaditi, če ga hoče dobro uporabljati. Ti roparji pa so sami mojstri v streljanju, saj žive samo od tega, kar si uplenijo z orožjem. Zato moramo najti kakšno drugo sredstvo, da zadržimo sovražnike od vaše miroлюбne oaze.»

Veliki duhoven je dolgo molčal.

«O, zakaj nismo poslušali ukaza velikega kralja Nebsenija in vas pustili v pesku!» je naposled vzkliknil ves obupan. «Zdaj pa se je zgrnila nesreča nad nas in naš mir je šel po vodi. Toda nočem vam delati krivice», je dejal, ko se je nekoliko pomiril. «Veliki bog je poslal nad nas to preizkušnjo. Ukloniti moramo glave...»

«Vzlic temu se še ne smeš bati najhujšega», je mirno odvrnil Sodnik. «Kakšen izhod bomo že našli. To naj te ne skrbi. Pusti mi samo nekaj časa, da vse dobro premislim.»

Stariček je obupano odkimal, kakor se ne bi ničesar več nadejal.

«Ali mi morda lahko poveš, kako so tujci odkrili skrivnost oaze?» je potem vprašal.

«Samo slutim lahko», je povedal Sodnik. «Najprej ti dam besedo, da sem storil vse, da vaše skrivnosti ne bi nihče izvedel...»

«Verjamem ti, verjamem ti», je takoj odvrnil veliki duhoven. «Plemenit človek si in to si nam že dovolj vidno pokazal, ko sem bil jaz s kraljevim sinom v tvoji rokah. Zato se nate nič ne jezimo. Toda povej mi, kaj misliš o prihodu sovražnikov.»

«Ko sem se mudil v mestu, ki je zdaj prestolnica doline Velike reke, sem zagledal med množico človeka, ki nas je pri Renfanhovem grobu tako sramotno izdal. Očitno je bil zelo presenečen, ko me je zagledal živega...»

«Torej so bile moje slutnje upravičene, ko sem dejal, da ne hodite proti vzhodu. O, zakaj sem vas pustil iti!»

«Dovoli mi, da bom drugačnega mnenja», je odvrnil Sodnik. «Meni se zdi celo velika sreča, da smo se napotili v dolino Velike reke. Mož, ki nas je takrat pri grobu oropal, je eden izmed pripadnikov močne družbe, ki je razširjena daleč do vzhoda. To je družba Senusijcev. Če so tisti, ki so prebivali na vzhodu, hoteli menjati blago s tistimi, ki so bili na zapadu, so morali potovati po nevarnih poteh ob robu puščave. S tem so seveda napravili obilo dragocenejšega časa. Tisti izdajalec pa je od nas zvedel — ker smo mislili, da je naš prijatelj —, kam smo namenjeni, ter takoj razumel, kolikšnega pomena bi bila zanje takšna cvetoča oaza sredi peska. Kakšna prednost bo zanje, če bodo lahko v bodoče potovali po sredi puščave in imeli tam važno oporišče! To bi neizmerno dvignilo njihovo moč. Senusijec se je torej vrnil k svojim poglavarjem in jih o

popolno zmago. Od 300 mandatov jih je dobila 287.

Te dni je

posetil Moskvo češkoslovaški minister za zunanje zadeve dr. Beneš

in bil izredno prijazno sprejet. Ko je izstopil v Moskvi iz vagona, je godba zaigrala češkoslovaško himno, pred postajnim poslopjem pa ga je živahno pozdravljala ogromna množica ljudi. Dr. Beneš se je razgovarjal z ruskimi državniki o sodelovanju Češkoslovaške z Rusijo na političnem, gospodarskem in prosvetnem področju. O svojem posetu se je minister dr. Beneš izjavil nasproti dopisnikom agencije Tao, da med Češkoslovaško in Rusijo ni nobenih zaprek več.

Francoska vladna kriza je bila prejšnji teden rešena in je

novi vlado sestavil Laval,

ki je imel v poslanski zbornici večjo srečo kakor njegov predhodnik. Njegova vlada je na seji poslanske zbornice dobila zahtevano pooblastilo za obrambo franka in za borbo proti spekulaciji s 324 proti 160 glasovom. Tudi senatska zbornica se je z ogromno večino izrekla zanj, in sicer z 233 proti 15 glasovom. Zmaga Lavala v poslanski zbornici je povzročila, da se je francoski frank spet popravil.

Kakor smo že poročali,

je obiskal Jugoslavijo predsednik pruske vlade in nemški letalski minister Hermann Göring.

V soboto se je minister Göring odpeljal v Beograd in je pred odhodom izjavil novinarjem, da je dobil o Jugoslaviji najlepše vtiske. Njegov sprejem v Beogradu je naletel na ugoden odmev v nemškem časopisju. Listi z zadovoljstvom poročajo o Göringovi avdienci pri Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu in o obiskih pri ministrskem predsedniku Jevtiču in ministru za vojsko generalu Živkoviću.

V Angliji je odstopila Macdonaldova vlada in je

novi angleško vlado sestavil Baldwin.

Zanimanje zunanjega sveta je zbudilo zlasti to, da je postal zunanji minister Samuel Hoare. Francozi si od njega obetajo, da bo znal še bolje naglašati skupnost interesov med Francijo in Anglijo, medtem ko Nemci menijo, da javnost še prav malo ve o njem.

Italijansko-abesinski spor se po italijanskih vesteh ostri. Italijanski tisk pravi

da je Abesinija na čelu vseafriškega gibanja,

ki je naperjeno proti vsem tujim državam, ki imajo v Afriki kolonije. Anglija izkuša ta spor poravnati, a to posredovanje še ne kaže uspehov, nego je po angleških vesteh celo pričakovati, da se bodo sovražnosti med obema državama začele v avgustu.

DOPISI

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU. Ob koncu maja je tukajšnji podmladek Jadranske straže v Slomškovi dvorani proslavil jadranski dan. Mladinski zbor je zapel «Jadranski himno», nato pa je učenec v govoru pojasnil pomen podmladka. Pevske točke so bile prav lepo podane. Sledila je dobro izvedena simbolična telovadna točka z zorno recitacijo Župančičeve pesmi «Ob Kvarneru». Ob sklepu prireditve je uprizorila šolska deca Ribičevo otroško igro «Kraljica palčkova». Splošno zadovoljstvo občinstva je pričalo o dobri režiji predstave. Proslava se je vršila trikrat: 28. za deco domače šole, 29. za deco narodne šole v Veržuju in Vučji vasi, a glavna proslava je bila 30. predvsem za starše in druge svojce šolske dece. Vsakokrat je bila prireditev dobro obiskana.

SV. ANA V SLOVENSKIH GORICAH. Narodna šola priredi v nedeljo 16. t. m. ob 15. po večernicali na šolskem odru mladinsko žaloigro v treh dejanjih s petjem «Jure». Vstopnine ne bo; pobirali se bodo le prostovoljni prispevki za Rdeči križ. Vabljeni zlasti starši šolske mladine. Ker že dolgo nismo imeli prireditve, se pričakuje velik obisk. — V nedeljo 23. t. m. pa priredijo naši vztrajni gasilci veliko veselico pri g. Brezniku. Anovčani in okoličani, podprite to prireditev, da si bodo gasilci čimprej postavili potrebni dom za gasilsko orodje. Vsa sosedna društva pridejo, zato tudi domačini ne ostanimo doma, saj gradimo dom bližnjemu v pomoč!

SV. DUH NA STARI GORI. Novo uvedeni sejem bo 17. t. m., t. j. tretji ponedeljek v juniju.

ŠT. VID PRI GROBELNEM. Pri nas bi se moral vršiti goveji, konjski in kramarski sejem v ponedeljek 17. t. m. Ker pa bo na ta dan sejem

v Št. Juriju ob južni železnici, se naš sejem prestavi na torek 18. t. m. Kupci in prodajalci, pridite v obilnem številu, da bo kupčija bolj živahna. Vstop na sejmišče je za živino prost.

UZENICA. Po šestih letih je bila letos pri nas spet birma. Gospod škof je prišel že dan poprej. Občani so ga z deco in gasilci svečano sprejeli pri slavaloku poleg šole, kjer so se izrekli tudi pozdravi. Zvečer so cerkvenemu dostojanstveniku priredili gasilci baklado, pevci so mu zapeli podoknico, a pozdravil ga je poveljnik gasilcev. Vidno vzradoščen se je gospod škof zahvalil za pozornost. Drugi dan je podelil birmo nad 460 otrokom. — V sredo 28. maja smo se poslovili od vzorne učiteljice ge. Ivanke Vidmarjeve, ki je celih 36 let službovala v našem kraju. Hudo je bilo slovo njej, ko se je poslavljala razred za razredom. Hudo je bilo tudi nam, saj vemo, da smo z njo izgubili vzgojiteljico, ki je živela za šolo in otroke, otroci pa zanj. — Dne 23. t. m. bo letni nastop domačega Sokola. Prav je to, da oddelki spet pokažejo uspehe enoletnega dela. Upamo, da tudi tokrat uspehi ne bodo zaostajali za onimi preteklih let.

GOSPODARSTVO

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na zadnjem sejmu v Ptujju so bile za kilogram žive teže nas'opne cene: volom 2.60 do 3.75, kravam 1.20 do 3, bikom 2.50 do 3, juncem 2 do 3, teletom 2.75 do 4 Din. Konji so se prodajali po 350 do 4500 Din za rep.

SVINJE. Na svinjskem sejmu v Ptujju so se trgovali prasci, stari od 6 do 12 tednov, po 30 do 80 Din za rilec, pršutarji po 4 do 4.50 Din, debele svinje po 4.50 do 5.50 Din in plemenske svinje po 4 do 4.50 za kilogram žive teže.

ŽITO. Pričakuje se, da bo žitna letina dala letos približno isti uspeh kakor lani ali pa le neznatno manj. Položaj na tržiščih je zelo mrtev, ker trgovina kupuje le malo. Razpoloženje za pšenico je neizpremenjeno, a za turščico je čvrsto. Cene so neizpremenjene.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (z všteto premijo 28.50 %):

vsem obvestil. Ta napad na vašo oazo so torej pripravljali že leto dni. Drugače tudi ne bi bilo mogoče, da bi prišli vohuni tako daleč, saj sem videl tistega sumljivega človeka šele pred nekaj dnevi v prestolnici. Ti sovražniki bi bili nedvomno prišli sem prej ali slej in bi vas bili presenetili s svojim napadom. Bodi le vesel, da si mi dovolil iti v dolino Velike reke. Drugače ne bi prišel nihče izmed vas do vznožja «pasje gore». Vse drugo si lahko sam misliš. Zdaj se pa lahko pripravimo in storili bomo vse, kar bo v naših močeh. To ti obljubljam v svojem imenu in v imenu svojih prijateljev.»

«Prav ti moram dati in se ti zahvaljujem za besede, da nam boš pomagal», je dejal veliki duhoven, ki je postal zdaj spet mirnejši. «Dobro vidim — volja velikega boga je bila, da je prišla ta nesreča nad nas. Le on je mogel storiti, da se je ohranila povest o usodi princa Ejmhotepa skozi dolga stoletja in prišla potem v vaše roke. Samo on vam je mogel vliti v srce zaupanje do izdajalca. Zato moramo potrpežljivo prenesti vse, kar nam je še hudega namenil. Povej mi le, ali ti je prišel že kakšen pameten načrt za rešitev na misel.»

«Še ne. Zdaj pojdem po njetnikovega velblo-da in med potjo bom morda kaj odkril.»

Šel je in dolgo premišljal, kaj bi bilo najpametnejše in najbolj učinkovito.

V prvem trenutku se mu je zdelo najpametnejše, da bi od «pasje gore» dalje potovali bolj

proti jugu, kakor je ležala oaza. Tako bi zmedli sled in zapeljali zasledovalce v napačno smer. Potem pa se je spomnil, da je šel Selim z njimi do piramide, ki je bila Renfanhov grob, in da torej pozna pot do nje. Zato ni kazalo nič drugega, kakor da nadaljujejo pot do piramide, potem pa odondod zabrijejo skrbno vse sledove za seboj. Tako bi se zasledovalci v premikajočih se sipinah izgubili. Morda bi napravili celo še nekaj krivih kažipotov.

Seveda je bila ta odločitev zanj vse prej kakor lahka, ker ni maral pogubljati ljudi. Na drugi strani pa je moral misliti na trideset tisoč srečnih prebivalcev oaze, ki so bili doslej svobodni in bi jim vsaka zveza s svetom samo škodovala. Če je pomislil to, je bilo pač upravičeno pustiti nekaj roparjev, da poginejo v pesku.

Ta svoj načrt je Sodnik potem pojasnil velikemu duhovnu, ki se je z vsem strinjal. Sicer pa je bil starec še zmeraj tako zatopljen v svoje žalostne misli, da bi bil brez ugovarjanja pritrtil tudi svoji smrtni obsodbi.

Hitro so torej nadaljevali pot do Renfanhove piramide. Ko so prišli tja, je poslal Sodnik ujetnika z zanesljivim spremstvom v oazo. Pridružil se je tudi veliki duhoven. Sodnik je potem z ostalimi Rometi napravil več kažipotov in precej vidno pot k zapadu. Pot je bila tako dolga, da bi potreboval jezdec zanj štiri dni. Bila je res podobna poti, ki obstoji že tisočletja.

Potem so se vsi vrnili k piramidi, da bi nadaljevali pot proti domu. Zdaj je bilo treba izbrisati vse sledove za sabo. Zato je Sodnik ukazal svojim ljudem, naj zagrnejo s peskom vse svoje sledove, po vrhu pa so zravnavali še vse odtiske s težkimi rjuhami, ki so jih vlekli na vrveh za seboj.

To je bilo precej nerodno in težavno, a vzlic temu ni privedlo do pravega uspeha. Skrben opazovalec je bil vzlic vsej skrbnosti še odkril zabrisane sledove. Seveda pa so naši prijatelji lahko računali na zaveznika, ki bo močnejši kakor ljudje. V tistih krajih so hujši ali slabotnejši peščeni viharji nekaj vsakdanjega. Pesek se skoraj zmeraj premika. Če bodo Beduini le nekaj dni odlašali z odhodom, kar bo zaradi odsotnosti ogleduha zelo verjetno, bo veter zabrisal poslednje sledove karavane, ki je odhajala proti oazi.

Sedemindvajseto poglavje.

Samo po sebi se razume, da se je zasledovalcev polastila velika razburjenost, ko so zvedeli, kaj se je primerilo njihovim ljudem ob vrnitvi iz Egipta. Možje, žene in otroci so govorili skoraj samo o ujetniku, ki je bil varno spravljen v vladnem poslopju. Vsi so se bali nesreče, ki je visela nad njimi kakor zlonosen oblak.

Ko se je Sodnik vrnil v oazo, je to takoj opazil. Zvedeti pa je moral od Hudalesa še nekaj bolj žalostnega.

1 nizozemski goldinar za 29.50 do 29.66 Din;
1 nemško marko za 17.56 do 17.70 Din;
1 angleški funt šterling za 213.55 do 215.61 Din;
1 ameriški dolar za 43.15 do 43.52 Din;
100 francoskih frankov za 288.10 do 289.54;
100 češkoslovaških kron za 182.20 do 183.30;
100 italijanskih lir za 360.36 do 363.47 Din.

Avstrijski šiling se je trgoval v zasebnem klingeru po 8.80 do 8.90 Din. Vojna škoda je bila po 365 Din, investicijsko posojilo pa po 83 Din.

Kratke vesti

— Zaključek ljubljanskega velesejma je bil v torek. Prireditelj je v celem posetilo okroglo 115.000 ljudi, med njimi mnogo tujcev iz Avstrije, Bolgarije, Češkoslovaške, Francije, Italije in Nemčije. Razstavljalcev je bilo 718, med temi 192 tujincev iz Amerike, Anglije, Avstrije, Egipta, Francije, Italije, Madžarske, Nemčije in Švedske. Jesenski velesejem z veliko jadransko razstavo bo od 5. do 16. septembra.

— Sestanek predsednikov sreskih kmetijskih odborov in kmetijskih referentov pri sreskih načelnstvih je bil pretekli teden v Ljubljani. Sklic ga je sreski kmetijski odbor v Kranju; njegovemu vabilu se je od 25 odzvalo 17 srezov. Namen sestanka, ki ga je vodil predsednik kranjskega sreskega odbora g. Tomaž Križnar, je bil, da se stvorijo tesnejši stiki med sreskimi kmetijskimi odbori in da se pretrase vprašanje sklicanja banovinskega kmetijskega odbora, ki ga določa zakon o pospeševanju kmetijstva. Na sestanku se je naglašala potreba, da bi dobili odbori na razpolago večja denarna sredstva in da bi se že enkrat sklical banovinski kmetijski odbor. Sreski kmetijski odbori so bili pozvani, naj pripravijo resolucije za ustanovitev kmetijskih zbornic. Prav zdaj, ko vlada in narodna skupščina postavljata kmečko vprašanje na čelo svojega delovnega načrta, obstaja upanje, da se bo dala tudi ta stanovska želja kmečkega prebivalstva uresničiti. Za izvedbo sprejetih sklepov je bil izvoljen ožji izvrševalni odbor, v katerem so gg. Anton Križnar, župan iz Stražišča pri Kranju, Ivan Urek, župan iz Globokega pri Brežicah, Franjo Bulc, župan iz Mirne na Dolenjskem, in banovinski svetnik Štefan Kuhar iz Puconcev. Kot strokovnjaka sta v odboru veterinarski svetnik Rauter iz Kamnika in sreski kmetijski referent inž. Muk iz Ljubljane.

DOMAČE NOVOSTI

* Ljubljana se pripravlja na evharistični kongres, ki bo, kakor kaže, izredno obiskan. Posetniki bodo imeli na železnicah polovično vozno ceno. Kongresa se bo udeležila vrsta nadškofov in škofov, ki bodo imeli na praznik sv. Petra in Pavla ob 8. uri zjutraj in ob polnoči med 29. in 30. junijem v ljubljanskih cerkvah slovesne pontifikalne svete maše.

* Iz državne službe. V višjo skupino je napredoval dr. Leonid Pitamic, izredni poslanik in pooblaščen minister v Washingtonu, ki pa je obenem razrešen svojih dolžnosti in stavljen na razpoložanje.

* Obsežnost pisemskih pošilk v notranjem prometu. Minister za promet je na osnovi zakona o pošti, telegrafu in telefonu predpisal novo obsežnost za pismonosne pošiljke. Pisma, poslovni papirji, tiskane reči, mešane pošiljke in blagovni vzorci se sprejemajo v odpravo, ako vsota dolžine in širine ne znaša več kakor 90 cm. pri tem pa dolžina ne sme presegati 60 cm. Kadar je pošiljka opremljena v obliki zvitka (role), tedaj obseg dolžine in dveh prečnikov take dolžine ne sme presegati 100 cm in zvitek ne sme biti daljši kakor 80 cm (doslej pisma, tiskovine in poslovni papirji v nobeni smeri niso smeli presegati 45 cm, v obliki zvitka pa ne 75krat 10 cm; vzorci v tuzemskem prometu pa niso smeli biti večji kakor 30krat 20krat 10 in v zvitkih 15krat 15). Za tiskane reči v obliki dopisnice veljajo odsele predpisi glede obsežnosti za dopisnice.

Zvest prijatelj „Domovine“ plača naročnino brez opomina!

* Izidi muropoljskih dirk. Na vnebohod so bile na Cvenu pri Ljutomeru običajne dirke kola jahčev in vozačev, ki so ob ugodnem vremenu in precejšnji udeležbi občinstva potekle v redu. Kot zastopnik kmetijskega ministrstva je bil navzočen g. dr. Veble, kot zastopnik g. bana pa sreski načelnik g. dr. Farčnik. Na povratku iz Gorenje Radgone je posetil prireditelj tudi podban gospod dr. Pirkmajer. Konjerejsko društvo je na prireditvi zastopal g. Petovar. Navzočen je bil še predsednik kasačke centrale g. Lippitt. V naslednjem prinašamo izide dirk, ki so bili šele te dni overovljeni: Dirka dravske banovine (heat, dobljen v dveh voznjah): 1. Peter Pilot — Slavič Ludvik, Grabe, 2.39 (1.41); 2. Nevenka — Slavič Alojz, Banovci, 2.40 (1.41.7); 3. Drina — dr. Peterlin Maks, Lendava, 2.45 (1.45); 4. Pera — Rajh Mirko, Ljutomer, 2.46 (1.45.5). Dirka Plunger jun. (voznja triletnih): 1. Lasta — Novak Alojz, Banovci, 2.51 (1.38.5); 2. Pika — Slavič Ludvik, Grabe, 3.08 (1.46); 3. Lepa — Košnik Franc, Pristava, 3.22 (1.55); 4. Kadet — Bunderl Ivan, Veržej, 3.28 (1.55.5); 5. Misula — Berden Josip, Babinci, 3.32 (2.01). Triletna Lasta je s kilometrskim časom 1.38.5 dosegla najboljši čas na vsej prireditvi. Dirka sreskega kmetijskega odbora v Ljutomeru (3 do 12 let stari): 1. Pika — Slavič Ludvik, Grabe, 3.40 (1.45); 2. Kadet — Bunderl Ivan, Veržej, 3.50 (1.49.5); 3. Friks — Heric Franc, Boreci, 3.58 (1.41.5); 4. Olga — dr. Peterlin Maks, Lendava 4.02 (1.53); 5. Lepa — Košnik Franc, Pristava, 4.16 (2.02). Dirka Peter Mozart (dvovpredna voznja): 1. Pika-Lasta — Slavič Ludvik-Novak Al., 5.28 (2.02.5); 2. Nevenka-Drina — Slavič Alojz-dr. Peterlin, 5.31 (2.00.5); 3. Zarja-Friks — Vavpotič-Heric Franc, 5.41 (2.00.5); 4. Pera-Enis — Rajh Mirko-Jelen, 6.00.

* Nova razkritja o zaroti v Marseilleu. Na pariški postaji Saint Nazaireju je pri pregledu nedvignjenih pošiljatev eden izmed nadzornih uradnikov našel potni kovčeg brez podrobnejše označbe naslovnika. Ko so kovčeg odprli in pregledali njegovo vsebino, so našli v njem ročno granato in več brzostrelnih pištol. Tovorni list je bil izdan v začetku oktobra. Pri podrobnejšem pregledu orožja se je izkazalo, da je enako orožju, kakršnega so se posluževali atentatorji na našega kralja v Marseilleu. Iz tega sklepajo, da se je pripravljal še en napad na pokojnega kralja v Parizu za primer, če bi napad v Marseilleu ne uspel. Najdeni kovčeg so z vsem orož-

Med ljudstvom je nastal velik razdor. Sodniku je povzročal skoraj več skrbi kakor nesreča, ki je grozila od severa.

Ne da bi bili naši znanci kaj slutili, je Kopt skrivaj rovaril med lahkovernimi Rometi. Prebivalci skobčevega okroga so mu pri tem pomagali. Na svojo stran si je bil pridobil že skoraj tretjino vsega prebivalstva. Ti ljudje so sanjariji samo o vojni in osvojevanju ter se smejali vsem pomislekom in strahu, ki so ga čutili uvidnejši prebivalci oaze.

«Taki otroci!» je dejal Sodnik, ko je to zvedel. «Kakor bi streljali Beduini čokolado iz svojih pušk! Resničen je star pregovor: Ena garjava ovca okuži sto zdravih. Uasif el Hajat je tako zaverovan v svoje načrte, da se mu niti ne sanja, kako neumni in nezmisljeni so. In ti ubogi Rometi, ki so tisočletja samo lenarili, so mislili na led...»

«To je vse res, toda z jadikovanjem ne pridemo nikamor», mu je segel Hudales v besedo. «Pripraviti se moramo na vihar v lastni hiši. Kopt postaja nevaren, ker ima že preveč pristašev. Zato moramo hitro poseči vmes, da se ne bomo znašli nekega dne v manjšini.»

«Za nas tri ne gre», je dejal Sodnik. «Mi lahko sedemo na velblode in odjezdimo. Kaj nas briga prav za prav, če se ti ljudje med seboj pokoljejo? Ti pa govoriš tako, kakor bi se bil tu rodil...»

«Ti se pa zaman trudiš, da bi prikril, da te usoda naših gostiteljev le skrbi», je hitro od-

vrnil Hudales. «V dnu srca misliš čisto drugače. Vem, da bi bil ti celo prvi, ki bi zgrabil za orožje in odganjal zaničevanja vredne puščavske roparje. Saj si to šele pred nekaj dnevi dokazal z dejanjem.»

«Žal je res tako», je odvrnil Sodnik in zavzdihnil. «Mi Slovenci bolehamo že od nekdaj na tem, da si zaradi vsake malenkosti belimo glave. Tudi midva bova pomagala tem nesrečnim zasleplencem, ker sva posredno sama kriva, da je prišla skrivnost oaze na dan. Za naše prijatelje pojdeva v žerjavico po kostanj in se še vprašala ne bova, ali si morda ne opečeva pri pri tem prstov. Pa naj bo tako! Če bo potrebno, bom sukal meč za blagor oaze Tuata. Naj le pride sovražnik, da bom na njem preizkusil svojo moč!»

«Sovražnik je precej blizu», je dejal Hudales. «Kopta opazujem že nekaj dni. Spoznal sem, da skriva za svojo navidezno prijaznostjo sovraštvo na nas. Nam pripisuje krivdo, da še ni dosegel svojih neumnih namenov, in verjemite mi, da bo najprej nas prijel za vrat, če postane gospodar položaja. Svojo kožo bomo morali braniti.»

«Zase se ne bojim», je odvrnil Sodnik. «Le za Neli mi gre...»

«No, vidiš...»

«Da, kaj bomo z njo, če se začne krvav ples? Res smo mi močni in pametnejši od njih, toda dosti psov je zajčeva smrt. Vidiš, če bi bil jaz to prej vedel, bi bil izročil Koptovega sina kralju za talca.»

«Ne, s takimi nelepimi posli se ne smemo ukvarjati», je dejal Hudales. «Midva sva mu prisegla zvestobo in prijateljstvo in te prislege ne smeva prelomiti, dokler je mogoče.»

«Kmalu boš rekel, naj mu izročimo še večino orožja, ki sem ga jaz s seboj prinesel», je zrasel Sodnik.

«Nikakor ne», ga je mirno zavrnil Hudales. «S tem orožjem bomo oborožili kraljeve spremeljevalce in varuhe. Dosti časa nimamo sicer več, toda v desetih dneh jih bova midva že toliko naučila, da bodo znali zadeti drevo na deset korakov. To bo dovolj, da se vsaj uporniki v oazi ne bodo upali nastopiti. Kako pa se bomo pomenili z Beduini, ki se bližajo, je pa še seveda velika uganka.»

«Ne verjamem, da nas bodo tako hitro napadli», je po daljšem premišljanju odvrnil Sodnik. «Četa, pri kateri je bil 'Krvavi jastreb', je nedvomno samo njihov manjši oddelek. Saj Senusiji ne morejo vedeti, kako so prebivalci oaze oboroženi. In če nam je bil veter količkaj naklonjen, bo le minilo precej dolgo, preden bodo odkrili pot do nas.»

«Potem pa se nas bodo lotili s takšno premočjo, da se jim ne bomo mogli upreti s tisto peščico pušk, ki si jih prinesel ti iz Kaira...»

«Vse kaže, da se bom moral še enkrat napotiti v Egipt in nakupiti tam kaj več orožja. Zdaj, ko je nevarnost tik pred vrati, se Rometi menda ne bodo upirali.»

(Dalje prihodnjič.)

jem zapečatili in nemudno poslali preiskovalnemu sodniku v Marseilleu, ki je takoj zaslišal vse tri zaprte napadalce. Vsi trije zanikajo, da bi sploh kaj vedeli o pripravah za drugi napad na odklanjanje vsake zveze z najdenim orožjem. Najdba sama kaže, da so zločinci izvršili velikopotezne priprave za napad.

*** Izgredi v borskem rudniku.** «Jutra» poroča z dne 5. t. m.: «Zaradi spora med upravo borskih rudnikov in okoliškimi kmeti, ki so zahtevali povračilo za škodo, katero so strupeni plini iz rudniških topilnic prizadejali polju in vodom v okolici rudnika, je bilo delo v topilnicah rudnikov za nekaj časa ustavljeno. Komisija, sestavljena iz zastopnikov ministrstev za notranje zadeve, za gozdove in rudnike in za kmetijstvo, je izvršila oceno škode in določila lestvico, po kateri se naj odškodnine izplačujejo. Uprava rudnika je na osnovi teh ocen že začela izplačevati odškodnine prizadetim kmetom, istočasno pa se je v tvornici znova začelo delo. To se je zgodilo pred tremi dnevi. Čeprav so bile interesentom iz borske občine delno že izplačane odškodnine za prejšnje leto in za vse tekoče leto vnaprej v znesku 700.000 Din, so bili kmetje vendarle nezadovoljni, ker se je v rudnikih nadaljevalo delo, preden so bile izplačane vse odškodnine. Naštevani od nekaterih ljudi, ki jim ne gre v račun ureitev spora, se je 4. t. m. okrog 14. ure zbralo pred rudnikom okrog 300 kmetov iz bližnjih vasi in izkušajo s silo vdreti v rudnik in ustaviti delo. Orožniki so opozorili ljudi na nezakonitost njihovega postopanja in na vse posledice ter so jih pozvali, naj se mirno razidejo. Njihovemu pozivu pa se niso odzvali, nego so napadli orožnike. Orožniki so branili vhod v rudnik. Kmetje so metali nanje polena, kamenje in druge predmete. Pri tem spopadu so kmetje oddali 25 do 30 revolverjskih streliv proti orožnikom. Ko so ti videli, da so v nevarnosti, so začeli rabiti v svojo obrambo orožje po svojih službenih predpisih. Kmetje so se tedaj razbežali. V borbi sta bila ranjena dva kmeta; eden izmed njih je umrl. Laže ranjeni so bili štirje kmeti. Dalje je bilo laže ranjenih devet orožnikov, izmed njih trije z noži, ostali pa s topim orodjem. Naposled sta bila mir in red obnovljena. Proti krivcem je bilo uvedeno kazensko postopanje, kakor ga določa zakon.»

*** Sorodnike umorjenega železniškega čuvara Jožeta Kožarja vabi uprava «Jutra»**, da se javijo zaradi izplačila zavarovalnine. Pokojni Jože Kožar je bil naročnik «Jutra» in ker ni zapustil

**Le Riviera
terpentinovo milo
je za nas,
to je odslej
peric naših glas.**

IZDELANO NA PODLAGI OLIVNEGA OLJA

otrok, bo dobil zavarovalnino eden od njegovih najbližjih sorodnikov, ki ga bo po pravilih zavarovanja svojih naročnikov uprava «Jutra» izbrala med vsem sorodstvom. Sorodniki naj se torej javijo in navedejo, kako so sorodni s pokojnikom. Prijave naj se pošljejo: Upravi «Jutra», Ljubljana, Knafljeva ulica št. 5.

*** Poplava Mure** v začetku junija je napravila občutno škodo v vsej obmurski dolini. Poplavila in oblatila je travnike in polja, ki ležijo levo od banovinske ceste Ljutomer—Gornja Radgona. Samo v občini Veržej je vzela nad 150 vagonov sena, tako da ljudje ne vedo, kako bodo pre-

hranjevali živino. Velika je škoda tudi na posevkih, kakor na krompirju, turščici, rži in pšenici. Kolikor ni tega uničila v maju slana, je zdaj izkušala ugonobiti povodenj, tako da bo le malo pridelkov. Mnogo te škode pa bi ne bilo, če bi bil zgrajen že nameravani propust na banovinski cesti Veržej—Dokleževje, ki se nam ob vsaki povodnji obljublja, a se ne napravi. Sreski cestni odbor naj si zdaj ogleda položaj, da bo videl, ali je propust potreben ali ne.

*** Vsa vojaška pojasnila** v katerihkoli zadevah dobite proti malenkostnemu plačilu pri g. Peru Francu, kapetanu v pokoju v Ljubljani, Maistro-

Soteščan:

GRAJSKI VITEZ

(Povest iz davnine.)

«Zakaj se bojite, ako niste krivi? Zanesite se na mojo zvižčnost... Tukaj ste varni, dokler ne najdeta rešilnega izhoda...»

Egon se je vdal v usodo. «Zaupam vam vse, kar hočete», je rekel vdano. «Tudi svoje življenje.»

«Ščitila vas bom povsod in v vsakem primeru. Samo potrpite in ne izgubite poguma! Ravnajte se po mojih nasvetih!»

«Milostiva!» Vstal je ter ji hvaležno poljubil roko. «Vaša pomoč me osrečuje. Kdaj bom lahko zapustil to temno skrivališče?»

«Ta dan ni več daleč», mu je lagala. «Bodite pripravljeni, kakaj skoro bo treba nastopiti.»

«Ali slutite kako nevarnost?» se je bal pokazati. «Ali sva varna pred vohuni?»

«Seveda se bo treba zavarovati...» je rekla, kakor bi jo zadeva naposled le skrbela.

«Tudi vi se bojite», se je zdrznil v tihi bojazni.

«Vitez, ki je v oporoki imenovan za naslednika, še ni umrl... Ako se izliže, nastanejo nove ovire...»

«Na vas se zanesem», je omagoval pod težo skrbi in groze. «Na dan s kako novo nakano!»

«Predvsem bo treba popraviti oporoko pa

5 tudi spis, ki je dodan v pojasnilo», je omenila važno.

«Na to sem že mislil», jo je hotel prehiteti. «Toda tukaj mi tega ni mogoče izvesti...»

«Oporoko bodo preuredili drugi, ki so tega vajeni», je dejala odločno.

«Tedaj bi vam moral izročiti papirje...» se je ustrašil.

«To je samo ob sebi umevno!»

«Oporoke ne dam», se je uprl. «Ali hočete res obesiti na zvon, kar sva storila?»

«Ne mislite, da so tako važni papirji varni tukaj pred onimi, ki jih bodo iskali povsod, tudi v bližini grobnice. Ako mi jih izročite, niste zanje več odgovorni. Sicer pa, kakor hočete: jaz vas ne morem več podpirati. Prisiljena bom celo povedati, da ste jih izmaknili...»

«Vi se mi upate to očitati!» ga je raztogotilo.

«Pa tudi dokazati. Nočem vam groziti, svaram vas kot prijatelja, da ne izzivate moje jeze...»

«Izdažalka! Strupena kača!» Pljunil je pred zaveznico, kateri je pravkar poljubil roko.

Tega ošabnica ni pričakovala. «Predrznik, še kesali se boste!» Globoko užaljena je iskala vrata.

«Počakajte, milostiva!» se je zbal maščevanja. «Tukaj je oporoka, a je ne izrabljajte. Dam vam jo prostovoljno in ste odgovorni za njeno vsebino. Toda zahteval jo bom nazaj ter mi jo boste morali vrniti...»

«Tega vam ne obljubim», je odvrnila. «Bodite pa brez skrbi zaradi tajnosti in zlorabe.»

«Potrdite!» ji je v dvomu ponudil roko.

Podala mu je desnico in rekla: «Najino zavezništvo je trdno ko trdnjava. Kdor bi jo naskočil, bo premagan.»

Njeno krepko zatrdjevanje ga je vnovič pomirilo. Prosil jo je, naj mu odkrije svoje načrte.

Zaupala mu je brez oklevanja: «Najprej bo izginila Albina, nato pa vitez, ako ga še ni zdobil usoda...»

«Poprej ste vendar vedeli, da živi», jo je prijel za besedo.

«Tako smo sodili po govoricah. Nimamo pa še zanesljivega poročila...» To je izrekla in odšla z oporoko.

Egon je gledal za njo in poslušal votle korake, ki so se izgubljali po mračnem hodniku. Stal je kakor v sanjah med lažjo in resnico. Ali je mogoče, da bi prišel Viktor živ iz prepada? Edita ga je hotela varati z nekim posebnim namenom. Zakaj je poprej trdila, naposled pa se je začela umikati? Vse njeno pripovedovanje je bilo nekam zmedeno in zamotano.

Videl je, da Edite ni kaj prida, kar mu je pokazala s svojim drznim nastopom. Ni pa mogel verjeti, da bi ga res izdala. Saj ga je napeljala sama k zlobnemu dejanju. Sama mu je odkrila votlino, kjer sta našla oporoko. Zakaj je vzela nakitje, do katerega ni imela pravice? Naj le kaj izblekne, ji bo že zavezal jezik! Razkrinkal jo bo pred plemstvom in pred ljudstvom in potem jo

va ulica št. 14. Priložiti je treba za odgovor znamko za 3 Din.

* **Toča v Mirnski dolini.** Silno neurje je zadelo pred dnevi Mirnsko dolino. Med bliskom in gromom se je iz oblakov vsula gosta toča, debela kakor lešniki in orehi. Neusmiljeno je klestila več kakor pol ure. Ljudje so obupani zrl skozi okna, molili in jokali, saj jim je toča zbila vse žito na polju, a po vinogradih je oklestila vse, kar je zelenelo. V zemljo zbit je tudi krompir. Po uničujočem delu toče je sledil strašen nalič. Ljudstvo je brez vsega, saj toča že dve leti redno uničuje pridelke. Zavladala bo huda lakota, če ne bo takojšnje pomoči. Naprošajo se oblastva, naj dolini nujno pomorejo vsaj z dobavo turščice in galice. Finančna oblastva pa se naprošajo, naj bodo zaradi takih prirodnih neizogod prizanesljiva.

* **Pod avto je prišel.** Na banovinski cesti v Poljanski dolini se je zgodila pred Gorenjo vasjo huda nesreča. Po cesti je vozil tovorni avto Lovra Telbana iz Podjelovega brda pravilno po desni strani, ko je zagledal šofer pred seboj moškega in žensko, ki sta stopala vstric proti vasi. Na znake s hupo se je umaknila ženska na rob ceste. Kazalo je, da bo tudi moški storil tako. Na svojo lastno nesrečo pa je izkušal moški, že precej priletni preužitkar Podprevcan iz Žabje vasi, prekoračiti cesto, da se umakne na drugo stran. Pa ni bilo več časa, zakaj avto je zadel s blatnikom potnika in ga podrl. V naslednjem trenutku je bil moški pod kolesi avtomobila. Čeprav je storil šofer vse, da bi avto ustavil, se mu to ni takoj posrečilo. Stari mož je dobil hude poškodbe. Zdravniško pomoč mu je nudil zdravnik doktor Gregorič.

* **Smrt pod avtobusom.** Te dni se je zgodila na Savski cesti v Zagrebu huda nesreča. Pod avtobus, ki ga je vodil šofer Ivan Kralj, je prišel 61letni brezposelni delavec Ignac Zmajšek in dobil take poškodbe, da je takoj umrl.

* **Huda nesreča zaradi neprevidnega motociklista.** Nedavno ponoči se je vračal 29letni sluga gornjeradganske tvrdeke Bouvier Jožef Rauter v družbi Jožefa Žigerta in njegove žene z gasilske prireditve v Orehovcih proti domu. Vsi so šli peš. Rauter je porival svoje kolo ob desni strani. V bližini Obalove kovačnice jim je pa privozil nasproti šofer Anton Pelc z motorjem in zadel s pedalom Rauterja v levo nogo s tako silo, da mu je zlomil nogo in obenem treščil ponesrečenca v brzojavni drog ob cesti. Zdrav-

nik dr. Vinko Čremošnik iz Gornje Radgone je nudil ponesrečencu prvo pomoč in odredil njegov prevoz v bolnišnico v avstrijski Radgoni.

* **Človeško okostje** so našli v Dravi okoli podstavka mostišča pri Kaferjevem kopališču zraven Maribora. Okoli vratu je imelo okostje tanko zlato verižico s triperesno deteljico in rdečim kamnom kot obeskom. Gre za neznanko srednjih let. Ostanke so prepeljali na pokopališče.

* **Smrtna nesreča v Šibeniku.** Na polotočku Rogaču so našli hudo poškodovanega mornariškega narednika Vinka Radboša, po rodu Slovenca. Ponesrečenec je padel 15 m globoko in dobil hude poškodbe na vratu, bradi in v notranjosti, da je kmalu umrl. Ali se je pripeljala nesreča ali pa se je izvršil samomor ali zločin, bo pokazala šele preiskava.

* **Najdba utopljenca.** Truplo 23letnega kovaškega pomočnika Štrusa iz Podpeči pri Št. Vidu pri Planini, ki je pred dnevi, ko je šel na delo pri regulaciji Savinje v Tremerju, padel s tamkajšnje zasilne brvi v Savinjo in utonil, so našli delavci te dni, točno osem dni po nesreči.

* **Pogoltnjena kost vzrok otrokove smrti.** Sinko posestnika Anžela iz Vanetina pri Cerkljah je pogoltnil kost, ki mu je obtičala v grlu. Mati je sina prepeljala v mariborsko splošno bolnišnico, vendar se je otrok še pred zdravniškim pregledom zadušil.

* **Požar v Podložu.** Pred kratkim zgodaj jutraj je začel na zunanji strani goreti skedenj posestnika Ivana Pepelnika v Podložu. Skedenj s stiskalnice vred je zgorel do tal. Sumi se, da je v skednju prenočeval kak popotnik in zanetil ogenj s cigaretinim ogorkom.

* **Igralne karte brez takse.** Ko so orožniki pri Sv. Petru pri Zidanem mostu iskali morilca moravskih orožnikov, so prišli tudi v gostilno. Nenadno je skočil skozi okno neznanec in hotel zbežati. Toda orožniki so ga dohiteli. V njem so spoznali 37letnega brezposelnega Franca Ogrizka iz Zagreba, v njegovem nahrbtniku pa so našli 114 zavitkov igralnih kart. Ogrizek je trdil, da mu je dal karte neki neznanec. Ogrizka so izročili mariborski carinarnici, kjer ga čaka kazneni postopek zaradi tihočapstva.

* **Zaradi srne v zapor.** Zasebnica Ana Trafelova je šla s svojim možem nabirat v Spodnje Radvanje suhljad. Pri nekem hrastovem drevesu v lovišču g. dr. Drnovška pa je našla mlado srno, ki jo je vzela s seboj, kakor je rekla, z namenom, da je ne bi kdo ubil. Mož je nesel suhljad, žena

pa v košari srno. V Novi vasi ju je dohitel s kolesom 35letni delavec Herman Wute iz Nove vasi. Brez povoda je zgrabil ženo za vrat, ji iztrgal srno in ji dal še tri zaušnice. Mož je hotel pomagati ženi, Wute pa ga je sunil v prsi in s košaro in srno izginil. Orožniki so aretirali Wuteja, ki je dejanje priznal. Odvzeli so mu srno, njega pa izročili sodišču. Srno so oddali orožniki lastniku lovišča.

* **Sinova nad očeta.** V Bezeni pri Rušah sta Franca Obrežnika napadla sina Ivan in France in ga tako obdelala s pestmi, da je dobil hude poškodbe. Grozila sta mu celo, da ga bosta ubila. Oče je prijavil napad orožnikom v Rušah, ki so hoteli nasilna sinova zaslišati. Pozvali so ju, naj prideta iz hiše, kar sta tudi storila. Ko sta ju pa orožnika pozvala, naj gresta z njima, se je Ivan temu uprl in je hotel orožniku vzeti puško. Orožnik se je branil in ga je z bajonetom sunil v desnogo. Nato sta oba zbežala, a sta se potem sama javila pri mariborskem okrožnem sodišču, ki ju je zaprl.

* **Po Cerkljah kroži ponarejen denar.** Pretekli teden so se pojavili v Cerkljah in bližnjih vaseh v prometu ponarejeni novci za 10 dinarjev. Orožniki so ugotovili, da kovačnica ponarejenega denarja ni v Cerkljah ali okolici, marveč da je bil zanešen iz ljubljanske okolice. Nedavno so v Cerkljah zasledili tudi ponarejen petdesetak.

* **Na meji ustreljen.** V postojnski bolnišnici je izdihnil France Švigelj iz Ivanjega sela, občina Rakek. Podlegel je za ranami, dobljenimi od streliv italijanskega obmejnega organa. France Švigelj, po domače Mačunov, je štel 19 let in je bil sin uglednega našega posestnika, 15. t. m. bi moral na nabor. Ker je bil najstarejši, je bil namenjen za bodočega gospodarja. Toda v noči na preteklo soboto se je tudi France odpravil po nedovoljeni poti čez mejo. Pred Postojno na tako zvani Ravbarkomandi ga je opazil italijanski obmejni detektiv. Prijel ga je, vendar se je krepki France iztrgal in skušal pobegniti. Na detektivove klice, naj se ustavi, se France v svojo nesrečo ni hotel odzvati. Detektiv je takrat že potegnil samokres in oddal več streliv. Dva sta zadela in se je France le še malo opotekel, potem pa obležal krvaveč. Ena krogla ga je zadela v hrbet, druga v vrat. Nesrečnega obstreljenca so hitro spravili v postojnsko bolnišnico, kjer so si prizadevali, da mu rešijo življenje. Hitro je bila izvršena operacija, vendar so

bo sodil sam, ako bi jo oprostili drugi. Sledil ji bo do konca sveta; naj se skriva kamorkoli, ne uide maščevanju.

Zlobna nečakinja pa se ni bala njegovih groženj. Zanašala se je na svojo moč. Kadar pride do smotra, bodo kakor pred malikom klečali pred njo vsi. «Tukaj je ključ do sreče...» si je rekla, ko je shranila oporoko.

Zleknila se je v naslanjalo ter se zatopila v sanje. Skozi ključavnico jo je opazovalo bistro oko s studom, kakor bi gledalo strupeno kačo.

5. Svít iz grobnice.

V sobo, kjer je ležal bolni vitez, je sijalo polno solnce. Bolnik je prebil najhujše dni trpljenja. Prvič po grozovitih mukah je sedel na postelji. Strežnik ga je založil z blazinami, da ni omahnil. Prijetno mu je bilo gledati skozi okno v dolino na travnike, kjer so sušili seno.

Kozmi, grajskemu padarju, je bilo naročeno, naj ga pogosto obiskuje. Kako ga je vzradostilo, ko je videl sedeti viteza na postelji. Res so ga še podpirale blazine; toda pomagal si je že nekoliko z rokami in noge so se mu gibale, ki jih doslej ni mogel premakniti.

«Tako je prav!» je pohvalil viteza. «Kmalu boste na nogah.»

Vitez se mu je zahvalil za njegovo prizadevanje.

«Odslej morate sedeti vsak dan», mu je naročil. «Ako se nekoliko utrudite, vam ne bo škodovalo.

Potem bomo poizkusili s hojo. Nekaj časa vas bo treba seveda podpirati in voditi, dokler se vam noge ne utrdijo. To bo trajalo morda kak teden.»

«Bog vas usliši!» je vzdihnil vitez in vprašal po Albinu.

Padar se je delal, kakor ne bi bil čul vprašanja.

Viktor ga je ponovil tako krepko, da se Kozma ni mogel več potuhniti. Odgovoril mu je, da je mladenka živčno oslabela. Videlo se mu je, da ne mara o tem govoriti.

«Ali je nevarno?» je vprašal s skrbjo in strahom.

Padar je skomignil z ramami in odšel iz sobe. Zunaj sta se srečala z Edito. Samo pogledala sta se in navihanka je vedela, koliko je ura. Komaj je že čakala, da bo začela svoje razdiralno delo.

«Danes te že cel korenjak», je pozdravila Viktorja z zapeljivim obrazom.

«Boljša se mi», je priznal z otožnim glasom, ko se je dotaknila njegove roke. «Sedite, milostiva! Kako sem hrepenel po vas, da bi se kaj pomenila.»

Urh je primaknil stol k postelji ter se urno odstranil.

«Povejte mi kaj o Albinu», je zaprosil vitez. «Padar mi je prinesel žalostno novico...»

Hinavka si je pokrila obraz z rokami. Beseda se ji je raztopila v namišljeni bolesi.

«Milostiva, kako je z bolnico? Nikar mi ne prikrivajte resnice!»

«Priatelj, hudo mi je o tem govoriti. Rada bi vas utrdila v upanju, toda če dvomi še mož, ki je v zdravilstvu izkušen, mu ne morem ugovarjati. Varati vas ne smem, pa tudi nočem...»

«Povejte mi resnico, pa naj bo še tako bridka. Kaj mi pomagajo prazne nade!»

«Bodite junak!» ga je na videz tolažila. V resnici pa mu je hotela vsekati novo rano.

«Povejte mi, kaj se je zgodilo», se je vznemiril. «Kakšna je prav za prav njena bolezen?»

«Ubožici se je omračil um in spomin jo čedalje bolj zapušča. Njena pozabljivost je tolika, da me je davi komaj še spoznala. Domišlja si, da ji stremijo po življenju. Pravi, kako jo preganjamo in kratimo njene pravice. Vse se je zarotilo proti meni, mi je tožila. Ko sem ji omenila vas, mi je rekla, da vam več ne zaupa.»

«Ubožica!» se mu je smilila bolnica. «A kaj pravi padar? Ali ji ne more pomagati?»

Hinavka se je delala, kakor bi od žalosti ne mogla govoriti. Šele čez nekaj časa je izrekla s trepetajočim glasom: «Kozma meni, da je taka bolezen težko ozdravljiva. Priporočil je bolnici mir, ni pa še poizkusil kakega zdravljenja.»

«Prosil ga bom, naj se potrudijo, je zaupal v zdravljenje. Stori naj vse, kar je v njegovi moči.»

Zvižavnica mu je podirala upanje: «Ako so ji odpovedali živci, ga ni na svetu človeka, ki bi jih

hile rane prehude in je nesrečni France na bin-koščno nedeljo umrl. Užaloščeni oče se je odpravil s hčerko na obisk ranjenega sina v bolnišnico. Na svojo žalost pa ga je našel mrtvega. Žalostni dogodek je zbudil splošno vznemirjenje in globoko sočutje med prebivalstvom.

* **Milijonska kazen za tihotapce.** Mnogi, ki jim ni do težavnega in poštenega dela, se vda-ajo tihotapljenju, ki jim omogoča udobno živ-ljenje, ki pa seveda ne traja dolgo. Tako je brid-la usoda zadela tudi neko mariborsko tihotap-sko družbico. Organi finančne kontrole so v Brestrnici zajeli nastopne tihotapce: 32letnega Ludovika Polajžarja, po poklicu izvoščka iz Vetrinjske ulice, 47letnega Antona Rižmaja, de-lavca iz Vrbanove ulice, in 37letnega Avgusta Dunčuha, trgovinskega potnika iz Tezna pri Ma-riboru. Pri njih so našli 23,5 kg saharina, 2 kg burmuta, 90 zavitkov igralnih kart, 44 vžigal-nikov, 2844 kresilnih kamenčkov in moško kolo. Finančni organi so podjetne tihotapce oddali glavni carinarnici, kjer so ugotovili, da bo za vse zaplenjeno blago plačati okrog enega milijona dinarjev globe. Ker te ogromne vsote prijati tihotapci seveda ne bodo mogli plačati, se jim bo denarna kazen izpremenila v zapor, kjer bo mor-al vsak izmed njih odsedeti po eno leto. — Te dni je poizkušal tudi Josip Žavcer iz Slemen pri Brestrnici vtihotapiti nekaj saharina. Finančni organi so ga pri tem delu zasačili. Kazen za tega tihotapca je velika in znaša okoli 100.000 Din. Ker možak ne bo mogel plačati tako visoke vsote, bo moral tudi on odsedeti enoletno za-porno kazen.

* **Velika zaplemba zlata in srebra.** Šibeniška policija je že dalje časa zasledovala dva pre-kupčevalca z zlatom in srebrom, ki sta kupovala zlato po Šibeniku in okolici. Te dni pa sta bila oba zajeta v neki šibeniški gostilni. Prekupče-valca sta Ivan in Konrad Farkaš, doma baje iz Maribora. Po Dalmaciji sta že pol leta kupovala zlato in srebro baje po nalogu neke mariborske tvrške. V njunem stanovanju je našla policija veliko zalogo zlata, srebra in zlatega in srebr-nega denarja v vrednosti okrog 90.000 Din. Moža sta kupovala zlato brez potrebnega dovoljenja Narodne banke.

* **Nevaren mladenič** je 22letni apnar Franc Klevž, doma iz Kostivnice. Te dni je sedel na zatožni klopi v Mariboru, ker je ukradel posest-niku Alojziju Kobalu v Drvanji 1400 Din, ker je odpeljal posestniku Simonu Reharju v Poljčanah

kravo in ker je izvršil še nekaj drugih tatvin. Obsojen je bil na leto in pol strogega zavora.

* **Velik vlom v Košakih.** V eni zadnjih noči je trgovina g. Ludovika Rižnika v Košakih postala plen neznanih vlomilcev, ki so izpraznili obilno zalogo tobaka in manufakture. Razen blaga so odnesli tudi nekaj gotovine. Orožniki so z vsi skrbnostjo na delu, da poiščejo tatove, a za njimi doslej ni še sledi.

* **Dosmrtna robija za umor ljubice.** Pred pet-članskim senatom v Celju se je zagovarjal 25letni posestnikov sin Martin Brezovnik iz Šmartnega ob Dreti, ki je bil obtožen, da je na Šetejevem travniku tik gozda Homa v občini Bočni, da bi se rešil plačevanja preživnine za pričakovane-otroka, usmrtil svojo ljubico. 20letno delavko Heleno Repičevo iz Podtera, ki je bila z njim že nad osem mesecev noseča. Brezovnik je bil ob-sojen na dosmrtno robijo, a je izjavil, da kazni ne more sprejeti.

* **Ciganom prodajajo otroke.** Niška policija je v zadnjem trenutku preprečila prodajo dveh otrok ciganom. Svoja otroke je hotela prodati ciganom, ki se v velikem številu klatijo okoli Niša, neka kmetica iz Ostrovice. Za dvoletnega otroka so kmetici ponujali 100 Din, za drugega, nekaj mesecev starejšega, pa staro ponošeno obleko. Kmetica je bila aretirana. Na policiji je izjavila, da je otroke hotela prodati zaradi ve-like siromaščine.

* **Po 13 letih odkrit umor.** Okrožno sodišče v Varaždinu je obsodilo na 20 let robije Filipa Gabaja iz Veliškega Otoka, ki je pred 13 leti na prigovarjanje Jele Horvatove ubil njenega moža Antona. Zločin je bil izvršen novembra leta 1922, in je sum takoj padel na Gabaja, kateremu pa se je posrečilo dokazati svoj alibi. Zločin bi ostal gotovo nepojasnjen, da ni orožniški narednik Petrovič izvedel, da je v času zločina kupil lov-sko puško osumljeni Gabaj. Že pri prvem zasli-šanju je pričel Gabaj priznavati zločin. Sledila je njegova aretacija, ki se je končala pred sodiščem v Varaždinu. Žena pokojnega Horvata je umrla leta 1925.

* **Za 10 dinarjev je umoril urarja.** V Dravski dolini ob banovinski cesti Maribor—Prevalje stoji Kozji vrh. Tam je samotna hišica, last Avgusta Grebenca. V tej hišici je stanoval sam 50letni Franc Tertinek, ki je imel hišico v naje-mu in se je preživljal s popraviljanjem ur. Nesreč-nega urarja pa so našli 1. aprila letos umorje-nega. Sum, da je izvršil roparski umor, je padel

na Maksa Gašperja, ki je služil pri posestniku Valentinu Pačniku na Radelci. Osumljenca so aretirali. Gašper je zločin priznal in izpovedal, da je dobil pri umorjencu le 10 dinarjev. Pred velikim senatom v Mariboru je bil Maks Gašper obsojen na 20 let robije.

* **Mlada lahkoživka 14krat kaznovana.** Na za-tožni klopi pred mariborskim malim kazenskim senatom je sedela 24letna Marta Severjeva, ki je bila že 14krat kaznovana zaradi tatvin in pre-povedanih ljubezenskih pustolovščin. Zdaj ji je dvojna obtožnica očitala več tatvin v maribor-skih trgovinah. Zlasti je kradla žensko perilo. Mlada pokvarjenka je bila obsojena na šest me-secev strogega zavora.

* **Gol neznanec v hribih.** Osovnik, Govejk, Sv. Barbara in Črni vrh v Dolomitih že nekaj časa nimajo miru pred golim možkim, ki se po-kaže zdaj tu, zdaj tam. Ljudje ga imajo za div-jega moža, kakršnega so imeli pred leti v lo-škem hribovju. Nihče ne ve, kdo je nagec. Pride in spet izgine. Baje tudi ženske nimajo miru pred njim. Neznancu so ljudje že darovali obleko, da bi se oblekel, pa se noče. Divjaka sta začeli za-sledovati tudi orožniški postaji iz Škofje Loke in Polhovega gradca. Zasledovanje pa je zelo težavno zaradi obširnih gozdov in hribov, ki nu-dijo divjaku dovolj skrivališč. Ni tudi izključeno, da gre za potepuha, ki se nekaj časa klati nag po hribih, potem pa se spet vrne med ljudi ob-lečen. Da možak nima čisto zdrave pameti, je prav verjetno.

* **Umorjenka v potoku.** V Podrečju pri Döm-žalah je živela 57letna Marija Penkova, ki jo je mož zapustil. Svoje posestvice je bila pred dve-ma letoma prodala 27letnemu mizarskemu po-močniku Francu Hribarju iz Domžal in si iz-govorila stanovanje in nekaj užitka do smrti. Dasi je imela sicer še nekaj denarja, je hodila beračit v oddaljene kraje. Tako je šla na bera-ško pot tudi 27. februarja, a se ni več vrnila. Zdaj pa so našli njeno truplo privezano na kol v potoku Rači. H kolu je bil privezan tudi težek kamen, kar najbolj kaže, da se je izvršil zločin. Morilec je uporabil kamen za to, da se je truplo umorjenke pogreznilo na dno. Pod kakimi okol-nostmi se je umor izvršil, je neznano. Prav tako še ni sledi za morilcem.

* **Ljubico je zabodel.** V Mostah pri Ljubljani se je v nedeljo ponoči odigrala krvava žaloigra. 23letni elektromonter Ladislav Sikač je zabodel 23letno delavko Lojzko Berčičevo, ki je bila nje-

ga mogel nadomestiti. Vsi padarji ji ne morejo pomagati.

Vitez je bil ves obupan. «Zakaj nisem preminil v prepadu!» se je jezil na usodo. «Bog mi ne daj čakati njene smrti! Takega udarca bi ne mogel preboleti.»

«Udarce usode je treba prenašati pogumno», je začela modrovati.

«Brez Albine ne maram živeti...»

«Hudo je, kadar se podirajo nade», je dejala s ponarejenim sočutjem. «Toda na razvalinah je treba postaviti novo zgradbo.»

«Zaman bi se trudil», je omahnil na blazino. Predzrnica se je prestrašila. Bolnika bi ne bila smela razburjati. Preveč se je zaklepetala.

«Ne obupajte, saj se vam je življenje šele nasmehnilo», ga je pričela izpodbujati. «Tukaj na Rovišju vas bo pozdravila zarja novega dneva...»

«Če umrje moja zaročenka...»

«Vaše pravice ostanejo vzlic temu nedotak-njene...»

«Kako pa veste?» mu je zdrknilo z jezika.

«V oporoki je baje neka pripomba, ki se bavi s tem primerom...»

«Kakšna?» je vprašal brez zanimanja.

«Ako bi umrla Albina, ki je zakonita dedična, bi podedovala njene pravice najbližnja sorod-nica...»

«To ste menda vi...» je naganil vitez

Edita mu je rahlo pritrdila.

Viktor ni rekel nobene besedice. Zdržal se je vsake pripombe.

«To sem vam povedala v tolažbo», se je zgo-vorno opravičevala. «Do smrti bi vam zamerila, ako bi mislili, da se vam hočem vsiljevati. Albina ne sme umreti! Nikdar ne bom iskala prilike, da bi jo spodrinila. Ta odstavek oporoke naj ne pride nikdar do veljave.»

«Ali bi vam bilo ljubše, da bi prišlo Rovišje pod tujo oblast?» jo je izkušal.

Zvičajnica mu ni odgovorila. Izdalo bi jo bilo skrito zadovoljstvo, zato je previdno molčala.

«In vendar bi bilo škoda, ako bi želja vašega pokojnega strica ostala le na papirju...» je skušal dobiti jasen odgovor. «Seveda v primeru, če bi Albina ne ozdravela.»

«O tem morda drugi...» Nečakinja je pre-magala skušnjavo. Kako rada bi se bila ovila vitez u okrog vratu, a se je morala krotiti. Samo sladek, zapeljiv nasmeh se ji je razgibal okrog ustnic. Izdal bi jo bil, toda vitez ga najbrž ni zapazil. Preveč je bil že utrujen.

Vstala je ter se dotaknila s svojimi nežnimi prsti njegove roke. Nato je hitro odšla v zavesti, da je nastavila zanko na pravo mesto.

Izmišljeni odstavek iz graščakove oporoke je vitez u mnogo povedal. Začeli so mu vstajati dvomi o boleznij njegove ljubljene neveste. Slutil je, da so vsa poročila pretirana ali celo zlagana. Nečakinji gre očitno za to, da bi prišla na mesto graščakove edinke. Toda ali mu ni povedal tudi padar, da je Albina živčno oslabela? Torej mora

biti vendarle res, sicer bi ga ne bil lažno obvestil. Nekaj pa tukaj le ni prav. Zakaj je Kozma tajil, kar je Edita tako zgovorno pripovedovala? Kdo mi bo povedal resnico?

Urh, ki je stregel vitez u podnevi, se je tudi ponoči večkrat oglašil v njegovi sobi. Mož je imel v glavi precej soli, pa tudi srce mu je bilo na pravem mestu. Njegovo budno oko je opazilo vsak nedostatek, ki ga je moral odpraviti, preden je šel počivat. Kadar se je spomnil, da ni opravil svojih dolžnosti, tedaj ni mogel zatisniti očesa.

Tisto noč po obisku grajske nečakinje vitez ni mogel zaspati. Ležal je kakor v omotici, pred očmi so se mu vrstile različne podobe. Domišljija mu je bujno delovala.

Pozno ponoči je pridrvel strežnik. Komaj je vstopil, že je zaklenil za seboj vrata.

«Kje si se pa odtrgal?» Vitez se je čudil nje-govemu poznemu prihodu. Urh je hodil navadno tiho; komaj ga je bilo slišati, kdaj je stopil v sobo. Tisto noč pa je prišel s čudovito naglico in vse, kar je prijel, mu je padlo iz rok.

«Nekaj sem videl...» se je Urh začel plašiti.

«Koliko je ura?» ga je vprašal vitez.

«Okrog polnoči se suče. Noč je oblačna in temna...»

«Ali te je strah, da si tako prepaden?»

«Nisem strahopetec», mu je odvrnil strežnik. «Postaral sem se na Rovišju, pa še nisem videl kake sumljive sence...»

(Dalje prihodnjič.)

gova ljubica, a se je v zadnjem času njena ljubezen do njega ohladila. Nevarno ranjeno Berčičevo so prepeljali v bolnišnico. Sikač se je sam javil ljubljanski policiji.

* **Pet aretacij v Dobravcih.** Orožniki iz Gradaca so neumorno na delu, da razkrijejo zločince, katerih žrtvi sta postala Jože Kožar in njegova žena Terezija, kakor smo že poročali v zadnji številki. Preiskava je bila osredotočena na železniškega čuvaja Antona Pavčiča, katerega čuvajnica stoji med Gradcem in Dobravico. Proti Pavčiču je nastal sum najprej, ker si je dal usodnega jutra po umoru ostriči lase. Mož se je pa tudi pri pogrebu nesrečnih zakoncev čudno vedel. Zato so ga aretirali. Proti njemu govori tudi okolnost, da je levičar, kakor je bil tudi morilec. Ljudje pripovedujejo, da je aretirani Pavčič sumil pokojnega Kožarja, da je imel ljubavno razmerje z njegovo ženo. Seveda so to za enkrat samo govorice in bo šele preiskava pokazala, ali je osumljeni Pavčič res kriv. Aretirani Pavčič je oženjen in oče petih otrok. Orožniki so v zvezi z zločinom aretirali še štiri druge železniške uslužbenke.

* **Vlom v krojaško delavnico.** V krojaško delavnico g. Maksa Krištofiča v Stranjah je te dni vlomil neznan tat in ukradel tri kose blaga, pripravljenega za izdelavo oblek. Čudno je pa, da ni odnesel izdelanih oblek, ki so visele na steni. Kamniški orožniki so vlomilcu že na sledi.

PROGRAM RADIA LJUBLJANE

od 16. do 22. junija.

Nedelja, 16. junija: 7.30: Važnost ovčjereje za narodno gospodarstvo (inž. Peternel Mirko); 8.00: čas, poročila; 8.15: prenos iz frančiškanske cerkve; 8.45: versko predavanje (dr. Roman Tominec); 9.00: Idile iz narave (v besedi, pesmi in glasbi; sodelovali bodo Drago Žagar, Joža Herfort, radijski orkester in plošče), vmes pastoralne pesmi iz 18. stoletja (pel bo Drago Žagar; pri klavirju profesor Lipovšek); 11.00: mladina se pripravlja na evharistični kongres (združeni mladinski zbori bodo peli pesmi, določene za službo božjo 29. t. m. na Stadionu), vmes kratko predavanje z navodili za evharistični kongres; 11.40: obvestila; 12.00: čas; Kar želite, to dobite, kar imamo, vse vam damo (radijski orkester po željah); 16.00: Gregorc; Gorenjska, ti kras slovenski (plošče); 16.15: ženska ura; 16.30: mladinske pesmi (prenos iz Litije, kjer bo koncertiral litijski mladinski pevski zbor pod vodstvom g. Maksa Pirnika); v teku popoldneva prenos iz Sofije: reportaža II. polčasa nogometne tekme Jugoslavija: Rumunija; 19.30: nacionalna ura; 20.00: čas, poročila, obvestila; 20.15: Novo mesto govori (beseda, petje in glasba iz dolenske metropole; prenos je pripravil in ga bo vodil gosp. Viktor Pirnat); 21.50: čas, poročila, obvestila; 22.10: ustreči vsem je res težko (pisana šara pesmi, besed in godbe, ki jo bo pripravil Mirko Jelačin).

Ponedeljek, 17. junija: 12.00: Spomini na Johanna Straussa (plošče); 12.45: poročila, vreme; 13.00: čas, obvestila; 13.15: Solnce vzhaja na Havajskem (plošče); 14.00: vreme, spored, borza; 18.00: Schumann: Otroški prizori (na ploščah); 18.20: zdravniška ura: O lažjih duševnih boleznih (dr. Bogomir Magajna); 18.40: čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 19.00: Polka in druge take (Magistrov trio); 19.30: nacionalna ura; 20.00: prenos opere iz Beograda; v prvem odmoru poročila o slovenskem biografskem leksikonu (profesor Fran Vodnik), v drugem odmoru čas, poročila, vreme, spored.

Torek, 18. junija: 11.00: šolska ura: Belokrajske pravljice (Mirko Kugler); 12.00: nekaj ruskih skladb na ploščah; 12.45: poročila, vreme; 13.00: čas, obvestila; 13.15: venčki narodnih pesmi (peli bodo Mišičeva, Nerat-Ramšakova, Gostič in Janko s spremljevanjem radijskega orkestra); 14.00: vreme, spored, borza; 18.00: Štrček Matiček; 18.40: čas, poročila, vreme,

spored, obvestila; 19.00: radijski orkester; 19.30: radijski orkester; 19.30: nacionalna ura; 20.00: Ronny-jaz bo zaigral na ples; 21.00: zvoki iz oper (radijski orkester); 21.30: čas, poročila, vreme, spored; 22.00: plesi, pa ne za ples (radijski orkester).

Sreda, 19. junija: 12.00: iz mojstrskih operet (plošče); 12.45: poročila, vreme; 13.00: čas, obvestila; 13.15: instrumentalni solistični koncert na ploščah; 14.00: vreme, spored, borza; 18.00: Kar imamo, to vam damo (plošče po željah); 18.20: pogovor s poslušalci; 18.40: čas, poročila, vreme, spored, obvestila; 19.00: na rog bo igral Moravec; 19.30: nacionalna ura; 20.00: evharistične pesmi bo pel pel trnovski zbor; 20.50: Vse po domače bo igral kmečki trio (Gregorc, Nachförg in Stanko), a pel bo Banovec; 21.30: čas, poročila, vreme, spored; 22.00: ples bo igral radijski jazz.

Četrtek, 20. junija: 7.30: O združnem vnovčevanju kmetijskih pridelkov (Trček Franc); 8.00: prenos cerkvene glasbe iz stolnice; 9.00: versko predavanje (p. Regalat Čebuli); 9.15: čas, poročila; 9.30: Sv. Evharistija (sodelovali bodo Križarji in Klarice s pesmijo in igro «Pashal v slavi Evharistije»; pri orglah bo profesor Tomc; pel bo Joža Likovič; mladinske nastope bosta vodila patra Krizostom in Ačko); 11.00: Po naših slovenskih stezah (Vladimir Regally); 12.00: Pisano polje (radijski orkester), vmes čas, obvestila in harmonika solo (Stante); 16.00: Naprej (koračnice na ploščah); 16.15: ženska ura; 16.30: Zakleta Veronika (pravljica zvočna igra po narodni pesmi iz kamniške okolice; napisal Joža Vombegar; izvajal bo radijski dramski studio; režija inž. Pengov); 17.30: Odmevi iz davnih dni (plošče); 19.30: nacionalna ura; 20.00: prenos iz Beograda; 21.30: čas, vreme, poročila, spored, obvestila; 22.00: Od vseh strani za vse ljudi (jazz bo za plesalce, orkester za starino, plošče za zmešnjavo, Premelč za mladino); 23.30: za zabavo in za ples (prenos iz nebotičnika).

Petek, 21. junija: 11.00: šolska ura; Kako boste najlepše preživeli počitnice (Jagodič); 12.00: Imam dekle v Tirolah (narodne in jodlarske na ploščah); 12.45: poročila, vreme; 13.00: čas, obvestila; 13.15: Nekaj taktov dobre volje (radijski orkester); 14.00: vreme, spored, borza; 18.00: simfonične slike na ploščah; 18.20: Iz kulturnega življenja starih narodov (Franc Terseglav); 18.40: čas, poročila, vreme, spored, obvestila; 19.00: odlomki iz zvočnih filmov (plošče); 19.30: nacionalna ura; 20.00: večer operne glasbe (pela bo Zvonimira Župevčeva s spremljevanjem radijskega orkestra); 21.30: čas, vreme, poročila, spored; 22.00: Berlioz: Fantastične simfonije (na ploščah).

Sobota, 22. junija: 12.00: kozaki bodo peli na ploščah; 12.45: poročila, vreme; 13.00: čas, obvestila; 13.15: Valček na valček (plošče); 14.00: vreme, spored, borza; 18.00: Za delopust (radijski orkester); 18.40: čas, poročila, vreme, spored, obvestila; 19.00: zunanji politični pregled (dr. Jug); 19.30: nacionalna ura; 20.00: Meh za smeh in kratek čas; 21.30: čas, poročila, spored; 22.00: Meh za smeh in kratek čas (nadaljevanje).

IZ POPOTNIKOVE TORBE

60LETNICA NOTARJA RADA JEREBA.

Konjice, junija.

Dne 11. t. m. je dopolnil 60 let g. Rado Jereb, notar v Konjicah. Rodil se je 11. junija leta 1875. v skromni kmečki hiši v Utiku pri Vodica. Gimnazijske študije je dovršil v Ljubljani, nato se je pa vpisal na pravno fakulteto na Dunaju. Po dovršenem študiju se je posvetil notarskemu poklicu in otvoril prvo samostojno pisarno leta 1911. v Radečah.

Jubilant vrši javno delo že dobrih 40 let. Že kot gimnazijec je zahajal v spokolske vrste. Kot akademik je bil vnet sodelavec pokojnega gosp. dr. Žerjava in leta 1903. ga najdemo na odličnem mestu predsednika dunajskega akademskega

društva «Slovenije». V vseh krajih, kjer je služboval, je z vnuemo sodeloval v vseh panogah javnega dela.

V Konjice se je preselil leta 1920. in od tistega časa vodi politično, gospodarsko in prosvetno življenje v najodličnejši meri. Kmalu po prihodu v Konjice je prevzel županske posle, ki jih opravlja še danes. G. Jereb je predsednik krajevnega šolskega odbora, načelnik sreskega cestnega odbora, ravnatelj Sreske hranilnice in odbornik Posojilnice, posebno kreko pa je njegovo delo pri podružnici Kmetijske družbe, kateri je podpredsednik. Že nekaj let je jubilar delaven član banovinskega sveta. Poleg tega je neumoren odbornik v vseh prosvetnih in nacionalnih društvih, Sokolu, strelski družini in narodni odbrani.

G. notar je tudi priznan pravnik in se poleg ogromnega javnega dela z vso marljivostjo posveča preučevanju strokovnih in stanovskih vprašanj. O njegovi odlični pravni usposobljenosti nam daje dokaz dejstvo, da je član Notarske zbornice za dravsko banovino in prvi podpredsednik Združenja jugoslovenskih notarjev. V svojem poklicnem poslu, ki ga vrši odlično, kaže v teh hudih časih posebno veliko spoznavnost nasproti narodu v vseh ozirih.

Veliko je delo, ki ga vrši jubilar, velike so žrtve, ki jih je doprinesel h gradnji naše svobodne domovine, saj je gospod notar temu delu žrtvoval dober del svojega premoženja in vse svoje duševne in telesne sile. K življenjskemu jubileju mu najiskreneje čestitamo z globoko željo, da nam ostane še dolgo zdrav in čil!

50 LET NEUMORNEGA DELA ŠMARTENSKIH GASILCEV.

Šmartno pri Litiji, junija.

V nedeljo 2. t. m. se je vršila pod pokroviteljstvom bana g. dr. Dinka Puca proslava 50letnice obstoja gasilske čete v Šmartnem. Na večer pred zlatim jubilejem je bilo Šmartno splošno razsvetljeno in gasilci so kljub dežju priredili spreved in skupno s pevskim društvom «Zvonom» in gasilsko godbo iz Litije svečano baklado, združeno s podoknico najstarejšemu in ob 50letnici društva edinemu še živečemu članu čete ob ustanovitvi, g. Francetu Hauptmanu, ki je kljub visoki starosti še zdrav in čil.

Jubilantu in odlikovancu je čestital predsednik gasilske čete šolski upravitelj g. Maks Kovačič. Pevci so mu zapeli od g. Maksa Kovačiča skomponirano «Delu čast». G. Hauptman se je ginjen zahvalil gasilec in pevcem za počastitev. G. Franc Hauptman je ob 50letnici čete še zmerom delujoč član čete. Za gasilsko delo je bil odlikovan s srebrno in zlato kolajno, četa pa ga je nagradila že ob 45letnici z diplomom častnega članstva.

Po bakladi so gasilci z župnim predsednikom g. Francem Lajovicem iz Litije prikoralaki pred občino, kjer jim je predsednik g. Josip Sirman v imenu občine iskreno čestital k zlatemu jubileju, pevci so pa zapeli «Jadransko morje» in «Bože pravde».

V nedeljo 2. t. m. se je šmartenska vas odela v jugoslovenske zastave, slavoloke in cvetje. Vse se je pripravljalo na sprejem gasilcev in g. bana dr. Dinka Puca. S salvami iz možnarjev in s cvetjem smo sprejeli strunne čete gasilcev, ki so prikoralaki s petimi prapori v Šmartno, a pred njimi je jezdila konjenica gasilcev in narodnih noš. V imenu občine je pozdravil gasilce in gospoda bana dr. Dinka Puca predsednik občine Šmartna g. Josip Strman.

Ob 10. je bila sv. maša v farni cerkvi za vse mrtve gasilce in dobrotnike društva. Po maši se je vršilo veliko gasilsko zborovanje na trgu pred cerkvijo, kjer je bilo poleg gasilcev zbranih več sto goštev. Govorili so g. Maks Kovačič, predsednik gasilske župe g. Franc Lajovic, zajedniški starešina g. Josip Turk iz Ljubljane, ban gospod dr. Dinko Puc in dekan g. Anton Gornik. Vsi govorniki so v svojih izjavah naglašali delo ga-

služev in čestitali šmarskim gasilcem k zlatemu jubileju. Obenem so se spominjali velikega kralja Aleksandra I. Uedinielja, katerega spomin so naravno počastili s trikratnim »Slava« in pokloni društvenih praporov, nato pa zaklicali »Živel mladi kralj Peter II.«. Godba je odigrala »Bože pravde« in pevci so zapeli. Nato je po kratkem nagovoru pripela na gasilski prapor spominski trak za 50letnico ga. Karolina Robavska. Sledil je mimohod gasilskih čet pred zajedniškim in župnim starešinstvom, g. banom, sreskim načelnikom g. Francem Podbojem, dekanom gospodom Antonom Gornikom, predsednikom občine in drugimi.

Na farnem pokopališču je govoril v spomin pokojnih gasilcev g. Maks Kovačič, pevci so zapeli žalostinke, godba je odigrala žalni koral, a gasilski prapori in prapor pevskega društva »Zvona« so se poklonili.

Razen okoliških čet so bile na proslavi krepko zastopane čete gasilskih žup iz Laškega, Celja in Ljubljane. Gasilsko zajednico so zastopali gospoda Josip Turk, Pristovšek mlajši iz Ljubljane, g. Anton Cerer iz Kamnika in g. Franjo Bulc iz Mirne. Popoldne so prihiti čestitati šmartenskim gasilcem v obilnem številu gasilci iz Višnje gore, št. Vida, Stične in drugih krajev Dolenjske. Popoldne se je tudi vršila na letnem telovadišču Škola dobro uspela narodna veselica ob sodelovanju železničarske godbe z Zidanega mosta.

NAŠI NA TUJEM

IZ NAŠIH KOLONIJ V AMERIKI.

Cleveland, maja.

Jurij Pivčević je lastnik gostilne v Clevelandu in k njemu radi zahajajo delavci, ki ob plačanih dneh izmenjujejo čke. Ko je nedavno zjutraj Pivčević stopil v svojo garažo, da se odpelje v trgovino, so se zdajci pojavili pred njim trije tolovaji. Eden ga je zgrabil za vrat in ga hotel potegniti v garažo, toda naletel je slabo. Pivčević se roparjev ni ustrašil, temveč je bliskovito potegnil samokres in roparja ustrelil, nato pa je naglo zbežal, med begom streljajoč na ostala dva roparja, ki sta tudi potegnili samokresa. Nato sta neznanca pobegnili na Pivčevem avtomobilu. Pol ure pozneje ju je našla policija ranjena blizu mestne bolnišnice. Pri napadu je sodeloval še četrti tolovaj, ki je pa srečno odnesel pete.

V New Badenu so pokopali Jožeta Peruška, ki ga je nedavno povozil avtomobil in je kmalu nato umrl za poškodbami. Pokojnik je štel 57 let in je živel 15 let v New Badenu.

Med stavkujočimi delavci neke tvornice v Clevelandu je bil tudi Alojzij Brenčič, ki je nadlegoval policijo, ko je vodila stavkokaze na delo. Zato so ga aretirali in sodnik ga je obsodil na 500 dolarjev globe in sedem mesecev ječe. Zdaj se je za Brenčiča potegnila Zveza ameriških delavcev in se bo proti njemu vršila nova razprava.

V rudniku Lynchu se je nedavno ponesrečil Franc Kužnik, po domače Jankoč. Utrgala se je velika plast premoga in ga zasula. Bil je takoj mrtev. Pokojnik je bil doma iz Vrbaca pri Dobrinjah na Dolenjskem.

Na zahtevo našega generalnega konzula Radoja Jankovića v New Yorku je bil tam aretiran bivši notar Dragomir Kostić, ki je z različni poblastili iz Jugoslavije in od naših Američanov dvignil večje zneske in jih porabil zase. Oškodoval je mnogo naših ljudi za skupno vsoto 32.000 dolarjev. Obsojen je bil na tri leta zapora.

Po dolgi bolezni je v Clevelandu umrla 25letna Marija Miheličeva, rojena Omerzova, stara komaj 25 let. Tam so pokopali tudi Mihó Milavca iz Nove vasi pri Blokah na Notranjskem, ki je bival v Ameriki 25 let.

V Trinidadu je umrl 63letni Ivan Lavrenčič iz Malega Lošinja, v Detroitu pa 86letni Martin Bolf iz Lokev.

V Braddocku je umrla 65letna Karolina Štefančičeva iz Grahovega pri Rakeku.

Po dolgi bolezni je v Tooleju umrl 69letni Miha Kraškovc; prav tam so pokopali tudi 50letnega Franca Arka, ki je bil doma iz Otave pri Ribnici. Zapustil je ženo, pet sinov in dve hčerki.

»Ameriški Slovenec« poroča zanimivo vest, da bo naselbina Willard, kjer prebivajo po večini Slovenci, z dovoljenjem oblasti prekrščena na ime Baraga Point v čast nadškofa Barage, ki je bil misijonar med tamošnjimi Indijanci.

Sheboygan, ki je bil lani v novembru pozorišče hude avtomobilske nesreče, pri kateri se je smrtno ponesrečila 18letna Frančiška Zoretova, je nedavno spet zahteval življenje Slovenca. Alojzij Sklander se je v družbi prijatelja in dveh mladenk ponoči vračal z zabave. Zaradi nagle vožnje so pa na ostrem ovinku tresčili v bližnje drevo. Sinek je bil tako silen, da sta Sklander in njegova 17letna prijateljica Virginija Steindljeva obležala mrtva. Oba sta si zlomila tilnik.

Žrtev avtomobilske nesreče je postala tudi šestletna hčerka Tomšičeve družine v Chisholmu, ki je prišla pod kolesa tovornega avtomobila.

V Sharonu je avtomobil podrl in hudo poškodoval Frančiško Cimpermanovo, ki so jo morali prepeljati v bolnišnico.

V Tipperaryju so našli na farmi mrtvega Janeza Demšarja, ki se je bil ustrelil v glavo. Pokojnik je bil doma iz Poljanske doline. — Na enak način si je končal življenje Miha Ribič, ki se je ustrelil v Crested Butteju. Pokojnik je štel 56 let in je živel v Ameriki 37 let. Zapustil je pet sinov.

V premogovniku Onalindi se je smrtno ponesrečil 29letni Jakob Debevec, ki se je rodil v Ameriki. Nad njim se je utrjala debela plast zemlje in ga zasula. Bil je takoj mrtev.

V Chicagu je doletela smrtna nesreča 62letnega Franca Garbaisa. Ko je čistil v svojem stanovanju okna, je nenadno omahnil in strmoglavil na cestni tlak. Pokojnik je zapustil sina in dve hčerki.

V Milwaukeeju je umrl 55letni Janez Mitič, ki je zapustil nad 15.000 dolarjev premoženja. Oblastva so poizvedovala za njegovimi sorodniki, ki jih pa v Milwaukeeju in sploh Ameriki ni. Zdaj poizvedujejo za njimi po Jugoslaviji. Med njegovimi listinami so našli pismo iz Smederevega in zato domnevajo, da je morda doma iz tamošnje okolice. V primeru, da ne najdejo zakonitih dedičev, bo šla vsa zapuščina v državni šolski sklad.

Ameriški listi poročajo, da bo slovenski sodnik Franc Lavše najbrž kandidiral za župana mesta Clevelanda. Ker je v Clevelandu na tisoče Slovencev in ker uživa Lavše v splošnem velik ugled, ni izključeno, da utegne pri volitvah zmagati.

Za posledicami operacije je v Barbertonu umrla Angela Žagarjeva. Pokojnica je bila doma iz Krvave peči na Dolenjskem. Štela je 35 let in je zapustila moža in dva sina.

Iz Erkenschwica (Nemčija) nam pišejo: Iskreno se zahvaljujemo predsedniku Zveze jugoslovenskih delavskih podpornih društev v Nemčiji g. Bolhi za podporo v bolezni najinih mož. Pomagal nama je iz hude zadrege. Ana Kovačeva in Marija Pevčeva.

Iz Hamborn-Neumühla (Nemčija) nam pišejo: Jugoslovensko pevsko in podporno društvo »Triglav« v Hamborn-Neumühlu je imelo 12. maja zborovanje. Na zboru je naš neutrudljivi prvi predsednik g. Anton Šnajden, ki je to društvo s pomočjo več Slovencev pred petimi leti ustanovil, odločil predsedniško mesto in je bil namesto njega soglasno izvoljen za predsednika g. Jožef Zupanc. Drugi predsednik je g. Štefan Miščević, prvi tajnik g. Leopold Dolar, drugi g. Ivan Sašek, prvi blagajnik g. Anton Kozole, drugi g. Alojz Sašek, arhivar g. Franc Burnik, preglednika gospoda Alojz Gros in Anton Sašek, prislednika gg. Ilija Jovanović in Ivan Gros. G. Anton Šnaj-

den je bil izvoljen za častnega predsednika in izseljenjski komisar gosp. Goričar za duhovnega vodjo društva. To društvo je res jugoslovensko, saj so v njem Jugoslaveni iz vse države; v društvu imamo člane iz Spodnje Štajerske, Kranjske, Hrvaške, Srbije, Črne gore, Dalmacije in tudi iz Koroške. Naši člani so vsi vneti Jugoslaveni. Vseh pet let smo se borili proti veliki množici naših nasprotnikov, ki so zatajili domovino; na tej poti ostanemo tudi v bodoče.

Iz Essen-Berge-Borbecka (Nemčija) nam pišejo: Tu smo ustanovili 28. marca Jugoslovensko delavsko društvo. Na ustanovnem zboru je bil navzočen tudi naš zvezni predsednik g. Pavel Bolha in nas izpodbujal k slogi in ljubezni do naše ljube domovine Jugoslavije. Mi smo se mu lepo zahvalili za prisrčne besede in mu obljubili složnost. Tukaj v Essen-Berge-Borbecku in okolici je mnogo Slovencev. Samo je žalostno, ker jih je med njimi precej, ki so zatajili svoj rod, nekaj pa jih je, ki se bojijo vpisati v društvo, češ da bi ih potem morda izgnali. Ta strah pa je nepotreben, ker Nemci prav spoštujejo vse, ki svojega rodu ne zataje. Kar nas je tu rojakov, smo skoraj vsi zaposleni. Ustanovnega zbora so se udeležili tudi predsedniki sosednih društev in so nam dali mnogo dobrih nasvetov za društveno delovanje. Odbor sestavljajo: predsednik Jože Škerlovnik, podpredsednik Anton Pulutnik, tajnik Avgust Grahli, blagajnik Franc Ravnikar. V društvu imamo tudi mladinski odsek, katerega vodja je Franc Lorber. Gre nam za to, da dobimo čim več mladine v naše društvo.

Banka Baruch

11, Rue Auber, PARIS (9^e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vršijo vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66, Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne naznace 56

PREKMURSKI GLASNIK

NESREČE TEPEJO PREKMURJE.

Lendava, junija.

Lani smo imeli slabo letino in številne so hiše, kjer že več tednov nimajo na mizi vsakdanjega kruha. Stiska nas tare zmerom huje. Cene živini so še bolj popustile in kmet sploh nima več nikakih dohodkov. Ljudje si ne morejo kupiti obleke in tudi ne najnujnejših življenjskih potrebščin. Ako si sosedje izposojajo ogenj, da lahko zakurijo, kaže to dejstvo v dovoljni meri vso bedo, ki vlada po vaseh. To bedo pa povečujejo še neprestane prirodne neizgode.

Pomladna slana je v precejšnji meri opravila letošnje žetev. Rž je tako pozebla, da so jo morali marsikje kar pokositi, kar bo povzročilo občutno pomanjkanje kruha. Nekoliko so trpeli tudi pšenica in nekateri drugi pridelki. Hudo škodo je napravila slana v vinogradih, sadje pa je sploh vzela.

Dolgotrajni hlad je oviral rast rastlinstva in travniki so dolgo ostali goli, kar pomeni za živinorejo hud udarec. Preti nevarnost, da bodo morali ljudje spet doma klati živino, ker je ne morejo prodati in ne prehranjevati. Pojavila se je pa še bolezen med svinjami. So primeri, da je bolezen ugrabila posestnikom vse svinje.

Obmurske občine pa je pri vsem tem prizadela še velika povodenj. Mura je prestopila bregove in poplavlila več tisoč oralov njiv in travnikov. Voda je stala vrsto dni na polju in travnikih, kjer so pod vodo seveda rastline zgñile ali vsaj opešale.

Mura pa ograža tudi naselja, tako Dolnjo Bištrico, kjer so v neposredni nevarnosti hiše.

Prav tako je v nevarnosti Hotiza, kjer je Mura prekopala v teku zadnjih let toliko zemlje, da je prišla zdaj ob povodnji do nekdanje stare struge, ki drži skozi vas. Voda je preplavila vas in obstaja nevarnost, da se ves tok Mure usmeri v to staro strugo. V enaki nevarnosti je vas Kot. Razumljivo je, da vlada med ljudstvom velika potrtost.

ŽENSKI VESTNIK

Kako gojimo acaleje

Acaleje so zelo občutljive rastline in jih moramo le pri skrbni negi nekaj let ohraniti kot sobne cvetlice. Največji sovražnik acaleje je suh zrak, ki vlada po sobah.

Kadar ta cvetlica odcvete, jo pregledamo, ali jo je treba presaditi. Rastlino vzamemo iz lonca tako, da jo obrnemo in z loncem malo potrkamo ob rob mize, da rastlino lahko vzdignemo iz posode. Če vidimo, da ima rastlina zelo zrastle korenine in premalo prsti, jo presadimo v večji lonec; če ne je denemo previdno nazaj v isti lonec, ne da bi ji zrahljali korenine. Presajamo jih po navadi le vsako drugo ali tretje leto. Če pa so korenine v razmerju z rastlino samo zelo velike, jih nekaj odstranimo in posadimo v isti lonec. Zgodi se pa tudi, da se zemlja skisa, če rastlina ni mogla prevelike moče predelati. To spoznamo na tem, da začenja listje rumeneti in odpadati.

Kadar presajamo acalejo, si preskrbimo pri vrtnarju mešanico zemlje iz listnatega komposta in šote in nekoliko peska. Korenine nekoliko zrahljamo. Na dno lonca denemo nekaj čepin in drobnega peska in posadimo rastlino v lonec tako, da segajo zgornje korenine za prst visoko pod rob lonca. Nato zasujemo z zemljo. Zemljo moramo dobro zatlačiti med korenine, najbolje s kakim lesenim klinom, zakaj če pustimo prazen prostor, povzroča tudi to kisanje zemlje. O tem se lahko prepričamo na ta način, da rastlino, ko smo jo enkrat dobro posadili in zatlačili, spet previdno vzamemo iz lonca kakor že omenjeno — v roki jo držimo kakor kak puding — in nato poveznemo spet lonec nanjo. Potem pa jo dobro zalijemo v dveh presledkih.

Presajeno acalejo pustimo najprej še v sobi, a ne na solncu, in jo čez dan večkrat poškrbimo; šele ko začne nanovo odganjati, jo postavimo na odprto okno. Zalivati jo moramo vsak dan in nikdar pustiti, da bi bila suha. Tudi gnojiti jo moramo večkrat z navadno hlevsko gnojico, ki jo primerno razredčimo z vodo. V jeseni pa postavimo acaleje v hladen prostor, kjer jih pustimo toliko časa, da začnejo cveteti. Cvetno popje mora acaleja že poleti nastavit.

Priporočljivo je, da postaviš acaleje preko poletja na vrt v zemljo do roba lonca. Toda nekaj dni prej jo moraš postaviti v nekoliko senčnat prostor, da se navadi prostega zraka, in šele potem na sonce, ker potem gotovo nastavi popje. Acaleje izgubijo vsako leto nekaj spodnjega listja, kar pa naj nas ne straši.

Za kuhinjo

Mesni puding. Na strojčku zmelj 15 dek pečenega ali kuhanega mesa. Zmelj tudi eno drobeno čebulo, malo zelenega peteršilja in pest poparjenih jurčkov. Vse to poduši na razbeljenem sirovem maslu. Trem žemljam oribaj skorjo in jih v mleku namoči, nato dobro otisni. V skledi pa dobro zmešaj, da narase, 13 dek sirovega masla in šest rumenjakov. Nato primešaj otisnjene žemlje in dušeno meso. Vse skupaj dobro zmešaj, osoli in dodaj trdi sneg šestih beljakov. Prdingov model dobro pomaži, napolni z zmesjo, zapri in postavi v krop, kjer naj vre četrt do pol ure. Ko je puding kuhan, ga zvrni na krožnik in zreži na pet delov (recept je za pet oseb), položi na vsak krožnik kos in daj z vročo govejo juho na mizo.

Dušena goveja pečenka. Tri četrtinke kile govejega mesa od stegna posoli in popopraj. V kozici razbela mast, položi nanjo meso in ga hitro na vseh straneh opeci, da dobi rjavo skorjo. Nato deni meso v drugo toplo kozico, ga pokrij in postavi na toplo. V masti, v kateri si opekla meso, pa praži eno čebulo, en korenček, korenino peteršilja, malo zelene, strok česna, pol lavorjevega lista, malo timijana in 10 do 15 zrnov popra. Ko se vse skupaj malo popeče in zarumeni, potresi po zelenjavi štiri deke moke; ko tudi moka porumeni, zalij z vodo ali juho. Ko prevre, položi noter meso in pokrito duši do mehkega. Po potrebi še osoli. Ko je meso mehko, ga deni na krožnik, sok pa pretlači skozi sito, ga potem polij po zrezanem mesu in daj na mizo. Zraven daš dušen riž, valjance in slično.

Torta z rabarbaro. Mešaj, da narase, 10 dek sirovega masla in tri rumenjake. Nato primešaj 15 dek sladkorja v prahu, sok in lupinico ene limone, 10 dek moke, sneg treh beljakov in žličico pecilnega praška, ki si ga pomešala že z moko. Tortni model pomaži, zlij noter testo, ga razravnaj, potresi z zmletimi mandeljni, orehi ali lešniki, po vrhu pa naloži drobno zrezana, olupljena stebila rabarbare. Zdej torto speci. Pečeno potresi z vanilijevim sladkorjem in daj toplo na mizo.

Siraste palčice. Vmesi v testo šest dek moke, šest dek sirovega masla, šest dek naribanega bohinskega sira, nožev konico sladke paprike, žličico sladke smetane, sol in rumenjak. Vmeseno testo naj pokrito in na hladnem počiva eno uro. Na to testo za nožev hrbet tenko razvaljaj, razreži na en centimeter široke in 10 centimetrov dolge palčice, jih pomaži s stepenim rumenjkom, zloži na pomazano pekačo in jih zlatorumeno speci. Pečene in hladne pomaži z nadevom in jih zloži skupaj po dve in dve. — Na dev: pet dek skute in pet dek sirovega masla pretlači skozi sito, dobro zmešaj in namaži palčice.

Izgubljen zaklad

Pravljica.

Več let je že minilo, tako pravijo stari Prevojčani, ko so še po bližnjih gozdovih prebivale lepe zlatolase vile. Posebno mnogo je vedela o njih stara Kotnikova Zefa, ki je stanovala v napol lesenih koči sredi vasi.

Bil sem deček kakih šestih let, ko mi je ženica pravila tole:

Tam na oni strani potoka Erjavca, kjer so zdaj goli in prazni griči, so bili nekdanj temni gozdovi. V njih so živele samo divje zveri in prekrasne deklice vile. Pa bili so tod tudi skriti zakladi, ki so že marsikoga osrečili.

Tudi prevojskim vaščanom se je nekoč ponujala sreča, ki jim je sam peklenšček ni privoščil.

V tistih gozdih je nekdanj pasel mlad pastirček svoje ovce. Nekoč je sedel za grmičem in žvižgal veselo popevko. Nenadno pa se je pojavil nad ovčjo čredo v sinjih višavah orel. Ko ga je ugledal pastirček in spoznal, da njegovi čredi preti nevarnost, je pognal ovčice bolj v notranjost gozda.

Nato je spet sedel nazaj in dalje žvižgal.

Ovčice so se spet pripasle nazaj. Ko jih je ugledal orel, se je zviška vrgel nanje, kakor bi kamen padel z neba. Meketaje so se prestrašene ovčice porazgubile po gozdu, a orel se je spustil na bližnjo skalo in gledal pastirja, ki je prestrašen planil proti orlu, kateremu je iz kljuna švigal rdeč plamen.

Pastir ga je že hotel spoditi, a je nenadno izgubil pogum, zakaj orel je razprostrl perut in postajal vedno večji. Naposled se je izpremenil v starega kozjebračega možica, stopil bliže k pastirčku in ga ogovoril:

«Dečko, obljubi mi, da bo po smrti tvoja duša moja, če hočeš, da se boš nekoč veselil z menoj v raju! Jaz sem Izak, sin Abrahamov. Tvoje lepo življenje me je privedlo na zemljo. Ako mi obljubiš svojo dušo, prejmeš že zdaj na zemlji od mene

lepo plačilo. Vidiš, tam na oni strani hriba je skrit zaklad, ki ga boš z mojo pomočjo dvignil in to bo tvoja last!»

Pastirček se je tresel od strahu in ni vedel, kaj bi rekel. Naposled pa je le mehil, naj se moč pri njem oglasi čez teden dni, da mu bo povedal, kako se je odločil.

«Dobro, pridem čez teden dni, ali tega nikomur ne pravi», mu je odgovoril možic in brez šuma izginil v gozdu.

Kmalu nato je zašlo solnce in pastirček je pognal domov svoje ovčice. Doma ni pravil živ duši o tem dogodku.

Drugi dan je spet pasel ovce, toda bil je tako otožen, da se mu ni ljubilo ne peti in ne žvižgati. Taval je sem in tja, naposled pa se je vlegel pod star mecesen in mirno zaspal. V snu ga je nekdo prijel za roko. Hitro je odprl oči in zagledal pred seboj krasno deklico. Bila je gorska vila, ki ga je vprašala:

«Dečko, kaj si tako žalosten in otožen? Nič več ni čuti tvojega vriskanja in petja. Kaj te je tako užalostilo?»

Pastirček ji je povedal zgodbo o čudnem orlu, ki se je pojavil visoko v zraku ter se spustil zviška proti njemu. Iz kljuna da mu je švigal rdeč plamen. Orel da je postajal zmerom večji in se je naposled izpremenil v starega kozjebračega možica, ki je trdil, da je Izak, sin Abrahamov, ter zahteval od njega njegovo dušo, ki da se bo nekoč veselila z njim v raju. Za plačilo pa da mu je obljubil skriti zaklad. On pa da se ga je ustrašil in mu odgovoril, naj se pri njem oglasi čez teden dni.

«Sinko, to te je tako užalostilo? Nič se ti ni treba bati. Oni orel je bil sam peklenšček. Rad bi dobil v pest tvojo dušo, ki bi bila seveda pogubljena. Ti pa se mu ne vdaj in ne čakaj tedna. Takoj, ko prideš zvečer domov, obvesti vaščane o skritem zakladu. Oni naj takoj prično kopati. Presrečni boste vsi, ki boste zaklada deležni. Jaz sem vila Zlatolaska in ljubim delavne prevojske vaščane.»

Po teh besedah je vila izginila v gozdu.

Pastirček je bil zdaj ves vesel. Komaj je dočkal večera, da je pognal ovce domov. Doma je pravil na dolgo in široko o teh dogodkih.

Takoj drugi dan so se zbrali vaščani in začeli odkopavati. Kopali so ves dan, drugi dan pa so že imeli zaklad na dolgih vrveh in ga vlekli ven. Že so privlekli skoro do vrha, pa je prijahal mimo lep vitez na iskrem belcu ter jim zaklical:

«Poglejte, možje Prevojčani, vaša vas goril!»

Prestrašeni se ozro možje misleč, da je res, kar jim je zaklical jezdec. Toda v trenutku, ko so se ozrli, so nekateri popustili vrv in zaklad je treščil nazaj v globočino.

Žalostni so tedaj gledali v globočino, kamor se jim je bil pogreznil zaklad. Jezdec pa je izginil v gozdu; ni ga bilo več videti. Bil je seveda peklenšček, ki jim je bil nevoščljiv velike sreče.

Zaklada pošlej niso več kopali, ker so tedaj izgubili ves pogum.

Še danes se vidi v onih gozdih brezno, ki ga tamošnje ljudstvo naziva Hudičeva jama. Tam notri je tisti zaklad, ki jim ga je bil nekdanj nevoščljiv peklenšček. Kdor se ga upa osvojiti, naj poižkusi svojo srečo.

K o č a r i v a n.

Kmečki pregovori

Krava pri gobcu molze.

Skrbi za njivo, pa bo njiva skrbela zate.

Dosti krme, dosti masla.

Kdor hoče s plugom obogateti, mora sam zanj prijeti.

Kdo z njive samo jemlje, pa ji nič ne daje, izpraznjuje svoj žep.

Če hočeš žito sejati, skrbi najprej za travnike in krmo.

Za gozd velja samo ena zapoved: v stiski ti bodi v pomoč.

Kdor se sramuje poštenega kmečkega stanu, tega vnuki ne bodo več imeli grunta.

ZANIMIVOSTI

Življenje in smrt čudaškega bogatina

Te dni so v New Yorku kar na skrivnem pokopali čudaškega bogatina Rudolfa Scribba. Mož je imel po ameriških mestih mnogo hiš, a v nobeni ni stanoval. Ko je bil dosegel 60 let, se je docela naveličal mestnega življenja v Ameriki. Tudi v Evropi mu ni ugajalo. Zato je sklenil skriti se v samoto. Čeprav je imel 48 palač, se ni zaprl vanje, ampak je hotel postati nove vrste Robinson. Scribb pa ni šel iskat samotnega otoka, da bi se na njem nastanil, marveč si je dal zgraditi razkošno ladjo, nanjo je prenesel svojo lepo knjižnico in odplul na morje. Na tej ladji je posej prebival. Na njej je imel urejen lep saln, v katerem je kadil cigare in prebiral modroslovne knjige, najrajši grške modrijane. S seboj je vzel tudi tri tajnike, s katerimi je opravljal sredi morja trgovinske posle; čeprav je bil torej ločen od sveta, je kot Američan še zmerom delal in si s tem služil denar.

Kadar je njegova ladja priplula v kako luko, je eden izmed njegovih tajnikov nesel milijonarjeva pisma na pošto ter prinesel pošto od zunaj. Sam Scribb nikdar ni zapustil ladje. Na ladji je potem sredi morja pregledal pošto, ki jo je dobil v prejšnji luki, ter pisma nato oddal v naslednjem pristanišču.

Pozneje je svojo ladjo tehnično še bolj izpopolnil. Dal si je napeljati brezžično oddajno in sprejemno postajo. Scribb je čez vse ljubil širno morje. Prav tako pa tudi knjige. Ker je slabo videl, mu je vedno kateri izmed tajnikov prebiral grške modrijane. Poleg morja in knjig je strastno ljubil tudi cigare. Na dan jih je pokadil do 30.

Ladja z milijonarskim puščavnikom je plula po vseh svetovnih morjih. Plula je dolge mesece in leta, a njeno potovanje še ni bilo končano. Širna zemlja površina s 40.000 kilometri premera je Scribbu bila še premajhna. Malo je pomorščakov, ki bi se bili v svojem življenju toliko prevozili po morju, kakor se je on. Kar dvajsetkrat je s svojo ladjo preplul svet, kar znaša 800.000 km ali dvakrat več, kakor je luna oddaljena od zemlje.

Pred nekaj leti pa je mož hudo zbolel. Moral je zapustiti svojo ladjo in prebivati v zdravilišču, kjer pa mu niso mogli pomagati. Trpel je velike telesne bolečine; zraven pa je trpel še zaradi tega, ker ni več videl svojega morja. Še je želel, da bi se vsaj še enkrat peljal z ladjo po morju, a ta zadnja želja se mu ni več izpolnila.

Tudi od ptičev se lahko učijo ljudje

Dr. Georgi, ki se peča z brezmotornimi jadralnimi letali, je nedavno pisal, kako je ta panoga letalstva v zadnjem času napredovala. Jadralno letalo leta 1920. je bilo pri prvih poskusih še kaj skromno. Letelo je nizko in je moglo ostati v zraku le 7 do 8 minut. A že dve leti kasneje je sestava jadralnih letal tako napredovala, da so se pozneje celo motorna letala začela graditi na podoben način. Če danes najmodernejša motorna letala visoko v zraku ustavi motor, se od daleč vidi kakor jadralno letalo.

Jadralno letalo je prej bilo navezano le na tak kraj, kjer je bil primeren veter, da se je lahko dvignilo. Tedaj so izbirali za polete gorske pokrajine, in sicer le podnevi in najrajši pred nevihto. Takrat je veter najmočnejši. Šele ko je letalec Nehring s svojim motornim letalom krožil visoko pod oblaki ter je za poizkušnjo ustavil motor in je kljub temu ostal v zraku, se je začelo tako zvano toplotno letanje. To letanje sloni na spoznanju, da se toplejši zrak od tal dviga v hladnejše višine in s tem povzroča tisti veter, ki

pomaga brezmotorno letalo dvigati in nositi. Praktično kajpada nismo še tako daleč. Če letalec visoko nad zemljo zaduha vonj po smrekah, ve, da plava nad gozdom, od katerega veje kvišku dober veter. Taka spoznanja so začeli zaznamenovati na kartah, tako da je zdaj že precej dobrih zemljevidov celo v puščavi, kjer se letalo lahko požene kvišku.

Ptiči to prav dobro vedo in nam služijo za dober zgled. Ko smo v Južni Ameriki poizkušali dvigniti se, piše dr. Georgi, smo šli navadno za nekimi ptiči, ki se imenujejo urubu in so kaj podobni jastrebom. Kjer so ti ptiči zleteli v zrak, smo vedeli, da tam piha ugoden veter in smo se tudi mi spustili tam kvišku. Pozneje seveda, ko so se ptiči navadili naših letal, ki so jih imeli za nove vrste ptičev, so pa oni letali za nami. Štiri take ptiče sem prinesel s seboj v Evropo, da bi jih tu vzgojili in da bi pomagali pri letalski službi. Pa se niso obnesli. V Evropi sploh niso hoteli leteti, ampak so se le sprehajali po letališču.

Drugi zgled, kako je mogoče določiti toplotni polet, pa je dim, ki se dviga iz tvorniških dimnikov na zasneženi ravnini. Tudi tukaj vidimo kljub temu, da je zemlja zasnežena in zmrzla, da se dim dviga visoko v zrak. In v tem je velika naloga prihodnosti. Preiskati bo treba ozračje, koder bi se letalo tudi ponoči lahko dvignilo, ko sonce ne ogreva spodnjih zračnih plasti. Raziskati bo treba možnosti, kako bi se letalo brez motorja moglo dvigniti višje in leteti dalje kakor danes. Izkušnja in znanost sta ugotovili nekake »ceste med oblaki«, kjer se dá visoko in dolgo leteti.

Dandanes od jadralnega letalca že mnogo zahtevajo. Dvigniti se mora najmanj 1000 metrov visoko in leteti pet ur. Zdaj si prizadevamo, pravi pisec, da bi z jadralnim letalom preleteli že razdaljo med Münchenom in Dunajem. Prav tako se pripravljamo, da dosežemo z jadralnim letalom višino 4000 do 5000 metrov. Pisec končuje svoje pripovedovanje takole:

«Zdaj pa še besedo o jadralnem letalcu samem. Pogumen je, odločen, nikdar pa predrzen. Če se požene skozi oblak, v katerem divja nevihta, zaradi tega še ni predrzen. Saj dobro ve, da ga bo veter brez nevarnosti dvignil v zrak. Po cesti sredi oblakov se vozi gladko in tiho, kakor bi se v avtomobilu vozil po dobro tlakovani cesti, samo da se v zraku vozi bolj lahko in bolj varno.»

× **Blazna žena je umorila zdravnika.** Te dni je peljal 40letni okrajni zdravnik dr. Ludovik Fleischmann iz Farkaže blizu Šale nad Vahom na Češkoslovaškem z osebnim avtom duševno bolno kmetico Lido Molnarjevo v umobolnico v Nitro. Zdravnik je sedel s svojim štiriletnim sinčkom pri soferju, zadaj je pa sedela Molnarjeva z možem. Nekaj kilometrov pred Nitro je Molnarjeva nenadno potegnila izza nedrja britev in prerezala zdravniku vrat. To je storila tako hitro, da je mož ni mogel zadržati. Sofer je takoj ustavil avto, vzel vsega okrvavljenega otroka iz zdravnikovega naročja in skočil iz avtomobila. Dr. Fleischmann si je z levico tiščal globoko rano. Imel je še toliko moči, da je izstopil, nato pa se je na cesti zgrudil in izdihnil. Sofer je sicer pripeljal zdravnika iz Urmina, toda dr. Fleischmann je bil že mrtev. Orožniki so ugotovili, da je Molnarjeva vzela britev tik pred odhodom svojim sorodnikom, ko se je od njih poslavljala.

× **Ljubosumne žene so ubile lepoticu.** Oblastva so v vasi Carancei pri Kišinevu v Rumuniji aretirale 14 žensk, ki pridejo te dni pred sodišče zaradi umora. V vasi je živela po svoji lepoti daleč naokrog znana Katarina Cromanova. Za njo niso lazili samo vaški fantje, temveč tudi zakonski možje. Po vseh hišah so se začeli domači prepiri. Ljubosumnost je zmerom bolj razvnela duhove, dokler ni privedla do zločina. Kmetice so napadale lepo Katarino povsod, kjer so jo srečale. Toda to ni nič pomagalo, močje so se

še bolj navdušeno ozirali za njo. Slednjič so varane žene zasnovalle maščevanje. Skrivaj so se zbrale na posvetovanje, kako bi lepoticu pregnale iz vasi. Neke noči je vdrla v njeno hišo nad 100 razjarjenih žen, ki so potegnile lepoticu iz postelje in jo polile z žvepleno kislino. To pa jim je bilo še premalo. Odvleklo so jo na cesto, kjer so jo davile in obmetavale s kamenjem. Ko je bila že mrtva, so teptale še njeno truplo.

× **Pokopališče mravelj.** Mravlje bi lahko učile človeka, kako je treba paziti na snago v bivališču. Vse odpadke odnašajo iz mravljišča, da ne gnijejo tam, ker je gniloba največji sovražnik mravelj. Znani naravoslovec dr. Stager je opazoval še drug način, kako mravlje odpravljajo odpadke. Stager je razkopaval mravljišče, ki ga je našel v Alpah 2300 m nad morsko gladino. Spodaj v mravljišču so bile celice za ličinke, opremljene z zalogami hrane. Čim globlje je kopal, tem manj je bilo hrane, pa tudi celic za ličinke. Stager je pa kopal še pod mravljišče in nenaenkrat je našel na smolnato črno kepo, zmes mrtvih mravelj in živalic, ki se mravlje z njimi hranijo. Noge kobilic, krila hroščev, koža gosonic in drugo je bilo v kepi poleg raznih odpadkov, ki so jih spravile mravlje iz mravljišča. Nikjer pa ni bilo videti žive mravlje. Šlo je torej za smetišče in pokopališče, kamor so mravlje odnašale mrtve delavke. Stager je pa našel še več podobnih podzemnih skrivališč, tako da lahko govorimo o nekakšnem podzemnem pokopališču, kjer je ležalo na tisoče mrtvih mravelj. Na podobne pojave je našel Stager tudi drugod pri drugih vrstah mravelj. Po njegovem mnenju si moramo razlagati ta pojav s podnebjem. V suhem podnebjju odpadki ne gnijejo tako lahko in mravlje jih lahko spravljajo pod mravljiščem, kjer črvi in miši poskrbe, da jih hitro uničijo. V mokrem podnebjju pa nosijo mravlje odpadke in mrtve delavke iz mravljišč.

× **Fotografova nevesta in vsiljiv neznanec.** Pojem viteštva se izpreminja. Kar je veljalo za junaštvo v srednjem veku, se nam vidi zdaj v drugačni luči. Srednjeveški vitezi so se bistveno razlikovali od viteзов naše dobe. Fotograf Oton Kym iz Mexike se je odpeljal nedavno s svojo nevesto z avtomobilom na izprehod v okolico. Da bi združil prijetno s koristnim, je vzel s seboj fotografski aparat. Ko sta se pripeljala do mostu, ki se je zdel fotografu zelo lep, je prepuštil Kym avto svoji nevesti, sam se je pa začel ozirati, kako bi most najlepše fotografiral. Splezal je na most in se obrnil, da bi pomahal dekletu v pozdrav. Toda fant je presenečen obstal. Ta čas je bil privozil po cesti drug avto, iz njega je izstopil stasit mladenič, objel njegovo nevesto in jo večkrat poljubil, še preden se je mogla ubraniti neznanca. Kaj bi bil storil srednjeveški vitez? Skočil bi bil z mostu in pozval predrzneža na dvoboj. Moderni vitez pa ni storil tako. Obrnil je fotografski aparat in fotografiral svojo nevesto in nesramnega vsiljivca v trenutku, ko sta bila objeta. Doma je razvil sliko in tako je lahko tožil svojega tekmeča, ki ga je obsodilo sodišče na 2000 dolarjev globe, kar je za nekaj poljubov precej. Denar pa dobi dekle.

× **Cerkveni zvon v prenanstvu.** Vrhovni svet ljudskih komisarjev v Ukrajini je žrtvoval 135.000 rubljev za obnovo nekdanje Zofijine katedrale v Kijevu. Zofijina katedrala je eden največjih spomenikov ruskega stavbarstva in hrani mnogo umetniška dela iz 11. in 12. stoletja. Ko so pregledovali strokovnjaki katedralno knjižnico, so našli mnogo desletij še neznanih listin, ki govore o naseljevanju Sibirije po ruskih carih. Med njimi so tudi našli popis prvih sibirskih pregnancev. Tako tudi ime nekega zvona v Moskvi, ki je bil prenan v Sibirijo. Cerkveni zvon je doletela kazen zato, ker so z njim zvonili, ko so ubijali carjeviča Dimitrija, brata cara Fedorja I., drugega sina Ivana Groznega. Zaradi umora carjeviča Dimitrija je bilo tedaj izgnanih v Sibirijo nad 500 oseb, med njimi pa tudi cerkveni zvon, s katerim so zvonili na dan njegove usmrtitve.

VSE SE ČUDI KODAKOVI BABY-BROWNIE!

Ko pa je tako lepa ta mala kamera,
ki stane samo Din 75

Snemanje dobrih in mičnih slik s to kamero je prava igra. Zaradi tako nizke nabavne cene se zdaj pač lahko vsakdo bavi s fotografskim sportom. Vsak trgovec s fotografskimi potrebščinami vam bo najpriročneje razkazal

Kodak Baby-Brownie

Ta elegantna kamera ima lep format slike 4 x 6,5 cm. Uporabljajte vedno **Kodakove ali Pathéjeve filme**, s katerimi boste dosegali dobre posnetke.

× **Ker se je delal za inženjerja, je bil obsojen na smrt.** Sodišče v Moskvi je obsodilo na smrt ruskega državljana Pavla Krivošeja, po rodu Ukrajinca. Krivošeja, ki je obvladal nemščino v govoru in pisavi, si je ponaredil potni list in se izdajal za nemškega inženjerja. Ponaredil je tudi inženjersko diplomu, s katero se je izkazal na pristojnih mestih, da so ga sprejeli v službo. S temi listinami je prišel v državno službo ter je opravljal inženjerske posle tri leta v popolno zadovoljstvo oblastev. Nedavno pa so po naključju odkrili, da je mož navaden slepar. Kljub temu, da je opravljal službo ves čas v redu, so ga postavili pred sodišče, ga obsodili na smrt in ga takoj ustrelili.

× **V Ameriki zapirajo tvornice.** V državi Ohio je delavstvo avtomobilske tvornice Chevrolet v Toledi stopilo v stavko, ker vodstvo tvornice ni pristalo na delavske zahteve. Namesto da bi družba delavstvu ugodila, je odpustila še ostale delavce, ki so bili pripravljeni delati namesto stavkajočega delavstva. Ravnatelj družbe je izjavil, da bo oslala tvornica stalno zaprta. Prizadetih je 340 delavcev. Druga stavka večjega obsega se je začela v Racinu, ker je družba hotela svoj obrat preseliti v Rockfort. Župana obeh mest sta pokazala svoje soglasje do stavkajočih in zaradi tega sta postala predmet velikih napadov iz gospodarskih vrst.

× **Sahara se širi.** Neko uradno poročilo francoskemu kolonialnemu ministru ugotavlja, da se Sahara čedalje bolj širi proti severu. Vsako leto se pod vplivom severno usmerjenih peščenih viharjev izpremeni na deset tisoče kvadratnih metrov v puščavo. Na ta način se bo puščava v nekoliko tisoč letih razširila do Sredozemskega morja. Kolonialno ministrstvo se je odločilo izdati velike vsote za to, da se osnuje rastlinski pas, ki naj Saharo zadrži v njenem neprestanem širjenju proti rodovitnim severnim pokrajinam.

× **Pivci med rastlinami.** Kakšne količine vode potrebujejo mnoge rastline za svoje življenje, je naravnost čudovito. Pri nekem poizkusu z bobom so ugotovili, da je posamezna rastlina do cvetenja porabila šest litrov vode, od cveta do ploda 24 do 48 litrov in naposled do dozoritve še pet do osem litrov. Če hočemo, da na nekem kosu zemljišča dobimo kilogram žita, mu moramo dovesti 500 litrov vode. To razmerje najdemo tudi med mnogimi drugimi našimi kulturnimi rastlinami, tako da zahteva 10.000 kvadratnih metrov obdelane zemlje kar pet milijonov litrov vode, da nam da zadovoljivo letino. 30 m visoko drevo potrebuje dnevno skoro 60 litrov vode, ki jo morajo korenine pretežno izsrkati iz zemlje. Čudovit pivec je močvirni mah. Ako bi njegovo žejo predstavili v človeške razmere, bi moral okroglo 75 kg težak človek popiti vsako sekundo štiri litre vode, če bi se hotel kosati z mahom.

× **Pokopališče za 10.000 psov.** Neki ljubitelj živali v Chicagu je zapustil vse svoje premoženje Društvu za varstvo živali z določbo, da se mora del njegove zapuščine porabiti za napravo pokopališča za 10.000 psov. Na tem pokopališču pa se bodo smeli pokopavati samo psi siromašnih ljudi. Častne grobove naj dobe le psi, ki so ljudem v življenju kaj pomagali.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Nesporazum.

Tujec: «Dober dan, rad bi prišel na glavno postajo.»

Domačin: «Nimam nič proti temu! Kar pojdite!»

Prva ljubezen.

Dušan: «Nič ni lepšega od prve ljubezni!»

Mira: «Že res, toda jaz te imam kljub temu zelo rada!»

Nesporazum.

A: «Zakaj si se pa prav za prav drugič oženil, prijatelj?»

B: «Zavoljo otrok.»

A: «Križ božji, saj jih imaš že iz prvega zakona šest...»

Za srečen zakon.

Mati: «Draga hčerka, za srečen zakon je treba šest reči!»

Hčerka: «Katerih, mama?»

Mati: «Prvič. moža, drugič, tretjič, četrtič, petič in šestič pa mnogo denarja»

Uganka.

Mož: «Kuha se, peče se, uživa se pa ne. Kaj je to?»

Žena: «To je špila od krvave klobase.»

Mož: «Ne, to je, kar si mi postavila na mizo za obed.»

V gostilni.

Gost: «Čujte, natak, za tale zajtrk hočete 10 dinarjev? Saj se vam bo ves svet smejal.»

Natak: «Kaj še! Vi ste prvi, ki se smeje, drugi gostje se jeze.»

Praktičen sinko.

Oče: «Mihec, letos dobiš za svoj sedmi rojstni dan torto s sedmimi svečkami.»

Sinko: «Očka, ali bi ne mogel dobiti sedem tort z eno svečko?»

Tudi res.

Stric: «Zakaj se ne smemo nikoli bahati s svojim bogastvom, Gašperček?»

Gašperček: «Ker bi nas utegnil slišati kdo iz davčnega urada.»

V šoli.

Učitelj: «Imenuj mi nekatere pogumne živali.»

Lojzek: «Riba.»

Učitelj: «Kako to?»

Lojzek: «Saj je hladnokrvna.»

Listnica uredništva

Emil. Na primer Hranilnica dravske banovine in Državna hipotekarna banka v Ljubljani.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Krize bo konec,

ko bodo domači denarni zavodi mogli zopet dati

nova posojila iz novih vlog.

Zaupajte vaš denar

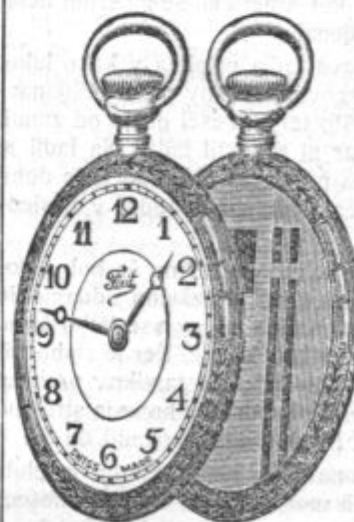
Mestni hranilnici Ljubljanski,

ki izplačuje nove zneske, vložene po letu 1933, neomejeno ter jih obrestuje po 4 do 5 %.

Vloge nad 400.000.000 Din.

Rezerve 14.600.000 Din.

NOVOST! Samo Din 49.50

Št. 62.300. Anker-ura. Pravi švicarski stroj. Dobra kvaliteta, lep kromiran okrov. S pismono garancijo.

Din 49.50.

Št. 62.301. Ista z osvetljenim kazalcem in številčnico.

(Radium) Din 59.50.

Zahtevajte cenik, ki ga vam pošlje zaštonj in poštnine prosto

H. SUTTNER
Ljubljana 6.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

KA-LE-FLUID

fiziološki ekstrakt iz življenjetvorne žleze močne in zdrave živali. «Kalefluid» se priporoča v vseh primerih, kjer je delovanje teh žlez oslabiljeno, in pri stanju, ki so njihova posledica, kakor: izčrpanost, živčna oslabiljenost, popolna nevrastenija. — «Kalefluid» jači živčni sistem in krepi organizem. Ojačuje izločevalno delovanje vseh žlez. Brezplačno detaljno literaturo zahtevajte pod naslovom: Beograd, Njegoševa 5, Miloš Marković. — «Kalefluid» prodajajo lekarne in drogerije. (Reg. br. 5300/52.)

128

MALI OGLASI

Kose

garantirane, srpe, brusne kamne, železnino in specerijo kupujte pri JOSIPU JAGODIČU v Celju, Glavni trg št. 14 — Gubčeva ulica št. 2.

Lepi kroji, modne hlače, pumparice, obleke zelo poceni pri Preskerju v Ljubljani, Sv. Petra cesta.

Veliko stanovanjsko hišo

prodam zaradi preselitve samo za 22.000 dinarjev. Katarina Čebavs, Ljubno št. 52, pošta Podnart (Gorenjsko).

151